

ПРОГРАМА „ЕРАЗЪМ +“
ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ
ПЕРИОД: 1 януари 2015 - 31 декември 2015

Име на Националната агенция (НА)	Център за развитие на човешките ресурси
Обхванати области	Училищно образование/Професионално образование и обучение/Висше образование/Образование за възрастни/Младеш (изберете, което е подходящото)
Име на лицето за контакт ¹	Калинка Боянова
Електронна поща на лицето за контакт	kboyanova@hrdc.bg
Телефон на лицето за контакт	+359 2915 5034

Декларация на юридическия представител на Националната агенция:

“Декларирам, че информацията съдържаща се в настоящият отчет и в приложенията към него е правилна и вярна.”

Име на юридическия представител: Лора Махлелиева-Кларксън

Длъжност на юридическия представител на Националната агенция: Изпълнителен директор

Подпис:

Дата: 10.02.2016

¹ Лице за контакт в рамките на Националната агенция за този отчет.

ЧАСТ I – ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ПРЕЗ 2015 Г.

1. Училищно образование

1.1. Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности през 2015 г. в областта на Училищното образование между Програмните страни.

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например качеството на получените и финансираните заявления, тенденциите при броя на участниците, институциите, проектите в сравнение с предишните Покани за представяне на проектни предложения, целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално тези със специални потребности от най-отдалечените региони, когато е приложимо и тези с неравностоен социален произход и т.н.). Такава информация е предвидена за:

- a. Ключова дейност 1 (КД101)

По време на селекционния кръг през 2015 г., Националната агенция получи 176 заявления, 90% от които бяха за структурни курсове/обучения и около 10% за наблюдение на работа в чужбина. 175 от всички формуляри за кандидатстване бяха допустими.

Като резултат от проведените обучения, събития и консултации по отношение на целите на програмата се наблюдава увеличение на качеството на проектните предложения. Броят на проектите, които са преминали прага за качеството е с 4% повече в сравнение с предходната година. По Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г., поисканите мобилности бяха 1686, но Националната агенция можеше да финансира само 258 мобилности.

Бяха финансирани 32 проекта, в сравнение с 27 през 2014 г. Общото качество на заявленията за селекционната 2015 година може да бъде разглеждано като добро. 77% от заявленията преминаха прага за качеството, като само 23% от всичките допустими проектни предложения не можаха да го преминат. През селекционната 2015 година, кандидатстващите институции бяха училища и детски градини.

Основните и най-често срещаните цели в одобрените проекти в областта на Училищното образование бяха: Преразглеждане и укрепване на професионалния профил на учителската професия; Подобряване на компетенциите на персонала в областта на изучаването на чужди езици; Подобряване на компетенциите на служителите по отношение на ИТ уменията; Подобряване на компетенциите на Ръководствата на училищата за управлението на европейски проекти; Изграждане на партньорства между образованието и заетостта; Подобряване на достигането до младите хора с ниски основни умения; Изграждане на партньорства между образованието и заетостта; Насърчаване на здравословния начин на живот; Подобряване на постиженията на младите хора, по-специално на тези, които са изложени на риск от ранно

напускане на училище; Разработване на високо качествени и достъпни услуги за образование и грижи от ранна детска възраст.

Повечето от предложенията бяха подадени от Югозападна България, както и от Централна и Северозападна България.

Тенденциите в областта на Училищното образование в КД1 продължават да показват интерес за индивидуални курсове (30 от 32-та финансирани проектите са с включени структурни курсове) и наблюдение на работата.

За съжаление, малко от тези проекти получиха финансова подкрепа.

б. Ключова дейност 2 (КД201 и КД219)

През 2015 г. имаше две Покани за представяне на проектни предложения по КД201 и КД219 в областта на Училищното образование. В съответствие със селекционните правила за проектните предложения в областта на Училищното образование по КД2, през 2015 г. имаше само един селекционен панел за подадените проектни предложения в тази област.

Анализирайки всяка от дейностите поотделно, КД201 и КД219, резултатите са следните:

За КД201, в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. бяха подадени 56 заявления; всичките бяха допустими. Качеството на заявленията се е повишило в сравнение с 2014 г., като 70% от заявленията преминаха прага за качество. Финансираните заявления са 7, което представлява 13% от всички заявления. В голяма степен, видовете кандидатстващи институции са същите като тези, които са кандидатствали в предишните Покани за представяне на проектни предложения. Кандидатстващите институции в тази област са публични и частни. В процентно съотношение те са: 64% публични и 36% частни. За съжаление местните, регионалните и публичните органи не представляват голям брой от кандидатстващите организации. В процентно съотношение те са 2%, което е по-ниско в сравнение с 2014 г.

За КД201, основните приоритети във финансираните заявления са: Укрепване на профила на учителските професии; Подкрепа за училищата за справяне с преждевременното напускане на училище (ESL) и с неравностойното положение, както и за обхващане на всички ученици от най-ниския до най-високия академичен спектър; Справяне със слабите постижение в основни умения чрез по-ефективни методи на преподаване; Изграждане на партньорства между образованието и заетостта; Принос за развитието на Европейско пространство на уменията и квалификациите; Развитие на основните и хоризонталните умения чрез използването на иновативни методи; Повишаване на дигиталната интеграция в ученето, преподаването, обучение и младежката работа на различните нива.

По отношение на географското разпределение на исканията, Националната агенция счита, че балансът е добър. Шестте географски региона в България са представени в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г.

В процентно съотношение резултатите са, както следва: Югозападен регион (където се намира столицата София) - 52%; Северозападен регион - 14%; Северен-централен регион - 13%; Южен-централен регион - 5%; Североизточен регион - 9%; Югоизточен регион – 7%.

В рамките на КД219, имаше получени 33 заявления. Качеството на подадените заявления се е увеличил в сравнение с 2014 г., като 52% от заявленията преминали минималните изисквания за качество. Одобрените заявления са 5, което представлява 15% от всички заявления. Видовете институции са публични, общински и частни училища и детски градини. Кандидатстващите институции в тази област са публични и частни, в процентно съотношение те са: 78% публични и 22% частни. Големината на институциите е от средна до голяма, както в предишната Покана за представяне на проектни предложения.

За КД219, основните приоритети във финансираните заявления са: Преразглеждане и укрепване на професионалния профил на учителската професия; Изграждане на партньорства между образованието и заетостта; Насърчаване на здравословния начин на живот (включващо участие в дейности на открито и в масовия спорт.); Подобряване на постиженията на младите хора, по-специално на тези, които са изложени на риск от ранно напускане на училище; Разработване на високо качествени и достъпни услуги за образование и грижи от ранна детска възраст.

По отношение на географското разпределение на исканията, Националната агенция счита, че балансът е добър. Шестте географски региона в България са представени в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г.

В процентно съотношение резултатите са, както следва: Югозападен регион (където се намира столицата София) - 36%; Северозападен регион - 13%; Северен-централен регион - 9%; Южен-централен регион - 27%; Североизточен регион - 6%; Югоизточен регион – 9%.

2. преглед на предприетите дейности за **популяризиране на горепосочените децентрализирани дейности**, както и на **централизираните дейности** в областта на Училищното образование. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Един от основните източници за популяризиране на децентрализираните/централизираните дейности и за разпространение на добрите практики е **интернет страницата** на Българската национална агенция. Освен това, през 2015 г. Българската национална агенция организира няколко различни вида информационни събития - **информационни кампании** в периода януари-април и август-ноември 2015 г.; **информационни обиколки** "Европейски мрежи без граници" (август и септември), на които дейностите за училищата по програма „Еразъм +” бяха представени заедно с eTwinning, Euroguidance, Europass и Eurydice, като бяха предоставени информационни материали с цел популяризиране на Европейските възможности за гражданите; **Обучителни мероприятия по eTwinning за учители - повече от 30** (в градовете Бургас, София, Плевен, Добрич, Шумен, Видин, Пловдив, Благоевград и т.н.), като обученията започнаха с презентация на "eTwinning в рамките на програма „Еразъм +" и бяха представени дейностите на програма „Еразъм +" и на eTwinning като част от възможностите за училищата да участват в Европейските образователни програми. По-голямата част от събитията, организирани от Националната агенция през годината бяха насочени както **към информирание, така и към разпространение на добри практики** в областта на Училищното образование: лагера Eсо 2015 г., посветен на *Европейската година на развитието*, който се проведе от 2 до 5 септември в град Трън; **Национална работна среща за професионално развитие**, която се проведе 29 до 31 юли в град Велико Търново; 4^{та} **Национална конференция "Насърчаване на грамотността и четенето"**, който се проведе от 7 до 10 октомври в град Велико Търново; **Обучение за директори** на училища и детски градини, което се проведе от 10 до 12 ноември в Боровец и **Годишна Валоризационна конференция**, която се проведе в София на 10 декември 2015 г., и на която бяха наградени 30 валоризирани проекта в областите на Училищното образование, Професионалното образование и обучение, Обучението за възрастни и Висшето образование.

3. преглед на предприети дейности за **подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на дейностите**, включително от гледна точка на **мониторинга и подкрепата**. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

През 2015 г. успешно бяха завършени шест мониторингови посещения (пет планирани и едно допълнително) в рамките на КД1 и КД2 в областта на училищното образование, като част от одобрения Мониторингов план за 2015 г. Мониторингът е ключов инструмент за подпомагане на бенефициентите за подобряването на качеството на техните дейности по проекта, поради това му беше отделено специално внимание. Бяха прилагани всички видове мониторинг, като например мониторингови посещения, семинари, работни срещи, комуникация по електронна поща и телефон, посещения в офисите на Националната агенция. Комуникацията по телефона е полезен подход за консултиране на бенефициентите относно правилното изпълнение на проекта.

Мониторинговият план за 2015 г. беше напълно изпълнен. Беше предоставена обратна връзка от експертите на Националната агенция на всички наблюдавани бенефициенти, включваща подробна информация и оценка на напредъка на проекта и препоръката за бъдещо подобрене. В допълнение, Националната агенция изпълнява подходящи последващи действия след мониторинговото посещение, включително ако е необходимо и допълнителни целеви проверки. През 2015 г. Националната агенция е прегледала 60 междинни отчета и отчети за напредък по КД2 в областта на Училищното образование. Всички отчети бяха подадени навреме в Националната агенция. Оценката на окончателните отчети не показва забавяне в изпълнението на проектите. По-голямата част от отчетите не разкриват значителни проблеми за бенефициентите.

Основните трудности по време на изпълнението на проектите, описан в отчетите бяха, както следва:

- Проблеми в комуникацията (слаба комуникация) с някои от партньорите;
- Промени в одобрения времеви график на транснационалните срещи, поради лични ангажименти на включените участниците.

Горепосочените пречки бяха разрешени чрез провеждане на навременни консултации от Националната агенция.

Оценяването на окончателните отчети по програма „Учене през целия живот“ и специално по програма "Коменски" приключи успешно. Общо 145 от 145 окончателни отчети бяха оценени от Националната агенция.

4. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите.

Най-често е получавана положителна обратна връзка от участниците в Програмата.

Учителите, които са участвали в Програмата са повишили своите знания и умения, а също така и своя престиж и самочувствие като специалисти.

Участие в проекти е много полезно, особено за младите учители, защото увеличава техния опит и мотивация.

Най-значимата получена положителна обратна връзка от заинтересованите страни по Програмата беше относно цялостното опростяване и рационализиране на програма "Еразъм +", и главно по отношение на кандидатстването и процеса на отчитане.

Малка част от организаторите на курсове са спрели дейността си или отменили част от курсовете. Основната причина, която посочват е нестабилната ситуация в Европа. Поради това, имаше някои промени в програмите на училищата и забавяния в изпълняваните дейности.

Обичайната обратна връзка от бенефициентите в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. беше, че са имали някои проблеми с IT инструментите, като например "Mobility Tool+".

Според заинтересованите страни по Програмата, фактът, че всяка година правилата в сектора на Училищното образование по КД2 са се променяли обръква училищните организации и ги демотивира да кандидатстват отново.

5. **Цялостната качествена оценка на изпълнението** на дейностите в областта на Училищното образование (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата, както и с контекста на политиките в Училищното образование.

По отношение на КД1: Както се вижда от анализа на окончателните отчети, цялостната качествена оценка на изпълнението на дейностите в областта на Училищното образование е висока.

Продължава да доминира тенденцията на обучителните курсове по финансираните дейности.

Относно целите на дейностите и приоритетите на областта засегнати в проектите, те съответстват на профила на кандидатите и са насочени към потребностите на целевите групи.

Във връзка с националната политика, Националната агенция успешно работи в следните направления:

- Да се увеличат курсовете за предотвратяване на преждевременното напускане на училището и да се работи с деца със специални потребности. Служителите одобриха и разработиха нови техники и методи за своята практика, провокиращи интереса и мотивацията на децата.

- Да се увеличи броят на младите учители в дейностите. Основната цел е да се продължи се работи за подобряването на компетентността и мотивацията.

Въздействието върху членовете на персонала е изразено в различни направления, като например трансфер на знания и добри педагогически практики, по-късно приети на организационно ниво и водещи до подобряване на учебния процес и до повишаване на привлекателността на изпращащата институция.

По отношение на КД2: По принцип, цялостната качествена оценка на дейността в областта на Училищното образование е добра. Постигнати са целите и приоритетите на Програмата, определени за областта. Наблюдава се увеличение на броя на подадените и финансираните заявления, което означава, че се е повишил интересът към Програмата от страна на училищните организации. В резултат на работата по проекти, училища, които участват в Програмата са станали по-привлекателни за учители, ученици, родители и за местната общност. Също така, работата по проект привлича младите хора към учителската професия, а настоящите учители имат възможност да обменят опит с учители от други страни и по този начин да подобрят своите методи на преподаване. Новите, по-атрактивни методи на преподаване постигат повишен интерес сред учениците в учебния процес, което намалява риска от преждевременно напускане на училище. В процеса на работа по проектите са постигнати основните приоритети в сектора на Училищното образование, като например:

- Предприемачество - обучение на учители да преподават предприемачество в училищата;
- Менторство - опитни учители подпомагат новите участници в системата и по този начин гарантират тяхната установеност и качеството на ангажираността им;
- Доброволчество - млади учители преподават на учениците, по време на средното им образование, за предимствата да бъдеш учител (професионално ориентиране);
- По-привлекателни методи на преподаване за задържане на учениците в училище;
- Укрепване на профила на учителските професии и др.

1.2. Анализ на приключилите дейности

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете следната информация за дейностите в областта на Училищното образование, които са реализирани през 2015 година и са селектирани в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г.

1. Моля предоставете Вашия анализ на **тенденциите на реализираните мобилности** (брой, средната продължителност, средно финансиране) в сравнение с реализираните мобилности в предишните години. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилности на персонала**, т.е. : Задачи за преподаване; Структурни курсове/обучителни събития; Наблюдение на работата.

През 2014 г. бяха финансирани 27 проекта в областта на Училищното образование по КД1. Почти 80% от проектите бяха за структурни курсове и около 20% със задачи за преподаване в чужбина.

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения бяха финансирани 15 проекта, а останалите 12 бях в списъка с резервите.

По-голямата част от проектите в рамките на поканата включват двугодишни дейности, а през 2015 г. бяха финансирани 9 проекта, както следва:

Училищно образование - структурни курсове/обучителни събития - 8 проекта

Училищно образование – наблюдение на работа - 1 проект

Средната продължителност на мобилността е 11 дни за структурните курсове/обучителни събития и средно 12 дни за дейностите за мобилност за наблюдение на работа.

Средният размер на безвъзмездната помощ за мобилност е около 2850 евро.

В резултат на организирани от Националната агенция обучителните събития, общото равнище на постигнатите цели беше много добро.

Основните и най-често срещани цели на проектите в сектора на Училищното образование са:

- Подобряване на компетенциите на персонала в областта на изучаването на чужди езици;
- Подобряване на управленските компетенции на Ръководствата на училищата за управлението на европейски проекти;
- Наблюдение и изучаване на методология за и въвеждане на професионално обучение на деца с различни увреждания;
- Подобряване на компетенциите на служителите по отношение на ИТ уменията.

2. Моля предоставете Вашия анализ на **обратната връзка получена от участниците** в реализираните дейности за мобилност посредством техните окончателни отчети. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилност**, т.е. : Задачи за преподаване; Структурни курсове/обучителни събития; Наблюдение на работата.

Към настоящият момент, повечето проекти не са приключили; има само 9 приключили проекта. Окончателните отчети на приключилите проекти показват, че бенефициентите са били в състояние да постигнат целите си.

Най-честата дейност е била "Обучение на персонала в чужбина". Има само един приключил "Обучение/Задачи за преподаване в чужбина".

Въз основа на отчетите на участниците, участниците отиват на "Обучение на персонала" в чужбина за да подобрят знанията си и да видят добри практики, за да развият своите компетенции и за да подобрят своите чуждоезикови умения.

След мобилността, отчетените постижения са: Подобрени знанията по предмета и/или професионалната област, наблюдавани нови обучителни практики/методи на преподаване, създадени нови контакти и по-добро удовлетворение в своята работата.

От "Обучението/Задачите за преподаване в чужбина" потребителите отново искат да придобият знания и ноу-хау от добрите практики, да развият умения и да придобият практически умения за своята работа.

Те са отчели изучаване на добри практики/методи на преподаване, придобиване на специфични/практически умения за своята работа, по-добри езикови и социални умения.

Като цяло нивото на отчетеното удовлетворение е високо. Дейностите за разпространение повишават популярността на програма „Еразъм +” в България.

1.3. Дейности за Транснационално сътрудничество

1. Моля приложете подробен списък на реализираните дейности. Моля също така опишете реализираните през 2015 г. дейности по Дейностите за транснационално сътрудничество, които бяха по-успешни и обяснете причините за това. Моля също така посочете всички дейности, които не можах да бъдат реализирани, както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

По време на изпълнението на работната програма на Дейностите за транснационално сътрудничество в областта на Училищното образование през 2015 г., Националната агенция беше изправена пред предизвикателството да изпълнява дейности, като такива дейности не са били планирани. Поради трудният и закъснелият процес на сливане на двете Национални агенции в България през 2014 г. – по програма „Младешта в действие“ и по програма „Учене през целия живот“, и вземайки предвид, че това беше първата година, през която Дейностите за транснационално сътрудничество биха могли да подкрепят областите на Училищното образование, Обучението на възрастни и Професионалното образование и обучение, то Дейностите за транснационално сътрудничество трябваше да бъдат включени в Работната програма за 2015 г., Българската национална агенция се сблъска с някои трудности да следва съответната информация. По тази причина, тъй като не беше направено никакво планиране, не бяха изпълнявани домакински дейности и бяха реализирани няколко изпращащи такива.

Тъй като Дейностите за транснационално сътрудничество са проектирани да подпомагат областта на Училищното образование при изпълнение на неговите цели и приоритети, и вземайки предвид насоките на Европейската комисия (ЕК), Стратегията 2020 на ЕС в областта на образованието и обучението и на Националната политика в областта на Училищното образование, ние се опитахме да запълним празнината чрез създаването на силно сътрудничество между Националните агенции в областта и да започнем професионално сътрудничество. Използвайки добрия модел на транснационалното сътрудничество в сектора на Младешта, Българската национална агенция формира силна мрежа за Дейностите за транснационално сътрудничество между Националните агенции в областта на образованието и обучението, особено в областта на Училищното образование. Представители на Българската национална агенция участваха в първата среща на Дейностите за транснационално сътрудничество в областта на образованието и обучението, която се проведе в Талин на 28-29 май 2015 г. и беше организирана от Румънската и Естонската Национални агенции. По този начин, успяхме да започнем изпълнението на някои изпращащи Дейностите за транснационално сътрудничество, като например:

От бюджета за 2014 г., изпратихме участниците в Дейност за транснационално сътрудничество - тематичен семинар в Стокхолм "Образование и грижи и основни умения от ранна детска възраст", реализиран по време на периода на допустимост за 2015 г., насочен към заинтересованите страни, които са заинтересовани от споделянето на експертни знания, опит, учебни материали и обучителни модули в областта на Образованието и грижите от ранна детска възраст.

От бюджета за 2015 г., изпратихме участници в семинар в Румъния - "Равни възможности за групите в неравностойно положение", насочен към споделянето на местния опит в образователните услуги за ученици с увреждания. Участниците имаха възможност да се възползват от обмен на добри практики и от образователни политики предоставени от Европейски специалисти в областта на образователните услуги за ученици с увреждания и да обсъдят значението, отделено на ранната интервенция и социалната интеграция; нови образователни подходи за най-добро изпълнение; програми за обучение на учители, образователни и рехабилитационни услуги за развитието на когнитивно поведение на ученици със СОП.

Изпратихме участниците в Шверин/Германия на контактен семинар "Повишаване на качеството на преподаването в Европейската класна стая", стратегическо партньорство между училища, което беше насочено към подобряване на основните умения и проучване на иновативни начини за индивидуализирани подходи на преподаване и обучение. Контактния семинар "От местно до международно сътрудничество" в Португалия предостави възможност да се насърчи участието на местните и регионалните власти в програмата „Еразъм +“, той беше насочен към създаването междусекторни стратегически партньорства и към популяризирането на великодушието на студентите, стажантите и учителите.

За да се оценят ефектите от обученията в Дейностите за транснационално сътрудничество, Българската национална агенция е разработила стандартен набор от формуляри за оценка. Участниците оценяват високо тези възможности и дадоха своята положителна обратна връзка за резултатите от обученията от събитията, на които присъстваха.

По време на периода на допустимост на бюджета за 2015 г. за Дейностите за транснационално сътрудничество, Националната агенция предвижда да организира едно приемащо събитие, след като го координира с Комисията, което взема предвид Европейските приоритети за прилагането на нови методи на преподаване, и което е насочено към повишаване на качеството на

Училищното образование. Ще бъде насърчаван обменът на добри практики между областите на Младежта и Училищното образование, за да се акцентира върху взаимодействието в двете области. По този начин, ще бъде направено подобрене в областта на Училищното образование чрез междусекторен подход.

2. Професионално образование и обучение (ПОО)

2.1. Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности през 2015 г. в областта на Професионалното образование и обучение през 2015 г.

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например качеството на получените и финансираните заявления, тенденциите при броя на участниците, институциите, проектите в сравнение с предишните Покани за представяне на проектни предложения, целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално тези със специални потребности от най-отдалечените региони, когато е приложимо и тези с неравностоен социален произход и т.н.). Такава информация е предвидена за:

а. Ключова дейност 1 (КД102)

През 2015 г. имаше подадени 158 заявления по КД102. Тази бройка съответства на повече от 20% повишение в сравнение с подадените 131 проектни предложения през 2014 г. След селекционната процедура, 69 от тях бяха одобрени за финансиране, което води до съотношение от почти 44% успеваемост за текущата година. През 2014 г. бяха селектирани 74 заявление (7,5% повече отколкото през 2015 г.), което се равнява на по-голям процент на успеваемост от над 56%, но от по-малък брой на оценени предложения. Разглеждайки цялостното качество на заявленията, имаше 94 проектни предложения, чиито резултата беше над прага за минимално качество, като по този начин повдигна съотношението на успеваемост до 60% срещу 86 заявления и съотношение около 65% за 2014 г. Както обикновено за сектора, по-голямата част от заявленията бяха за Стажове в областта на ПОО, като някои използвайки възможността да кандидатстват също така и за обучения на персонала/задачи за преподаване в същият формуляр за кандидатстване. Имаше сключени договори за 1609 мобилности за стажанти и 233 мобилности за персонал представляващи общо 1842 мобилности. Като база за сравнение през 2014 г. имаше сключени договори за 1787 мобилности, от които 1600 за стажанти и 187 за персонала. Както се вижда, има незначително увеличение в мобилностите на стажантите (под 1%) и относително висока (почти 25%) в мобилностите на персонала, като се вземе предвид общият брой. Основните кандидатстващи организации/организациите-бенефициенти продължават да бъдат професионалните гимназии с подадени няколко формуляра за кандидатстване, центрове за професионално обучение и консорциуми за мобилност. Най-често разглежданите теми бяха в сферите на селското стопанство, туризма и техника. Като цяло, към настоящият момент има добро покритие, тъй като има заявления от всички области на страната, включително от най-отдалечените райони и по-слабо представените региони. Също така, има и

добро покритие на участници в неравностойно положение и с по-малко възможности (116 сключени договори за мобилности), но има само няколко проекта, по отношение на хората със специални потребности/увреждания (13 сключени договори за мобилности). Колкото до 2014 г., тогава имаше 93 сключени договори за мобилности за участници в неравностойно положение и 30 мобилности за хора с увреждания.

Като цяло, програма „Еразъм +” се радва на много добра популярност в България, като продължава да привлича нови участници и да обхваща повече региони и теми.

b. Ключова дейност 2 (КД202)

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г., бяха подадени 51 заявления в областта на ПОО за Стратегически партньорства, от които само едно беше допустимо. В резултат на процедурата за качествена оценка, 23 заявления преминаха минималните изисквания за качество. През 2015 г. може да бъде видяно значително увеличение на подадените заявления в сравнение с предходната селекционна 2014 година, когато имахме 28 заявления.

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г., 8 заявления бяха одобрени за финансиране. В сравнение с предходната 2014 година, потвърждаваме леко увеличение на степента на успеваемост, което се дължи на факта, че кандидатите кандидатстваха с намаление на поисканият бюджет.

Разгледаните цели, приоритети и теми в голяма степен се различават и предимно съответстват на профила на кандидатите и са насочени към потребностите на целевите групи. Няма единна цел, която може да бъде посочена. Въпреки това има няколко, които се открояват и те са: Разработване на основни и кръстосани умения използващи иновативни методи; Принос за развитието на Европейско пространство на уменията и квалификациите; Увеличаване на значението на ПОО за пазара на труда значение; Повишаване на дигиталната интеграция в ученето, преподаването, обучение и младежката работа на различните нива.

По отношение на естеството на дейностите, всички финансирани проекти имаха одобрени интелектуални постижения, мултипликационни събития, а 3 от 8 проекта имат дейности за учене, преподаване и обучение. По отношение на извънредните разходи, имаше 7 от 8 одобрени проекта, в които такива разходи бяха включени.

В голяма степен, видовете кандидатстващи институции са същите като тези, които са кандидатствали в предишните Покани за представяне на проектни предложения. В областта на ПОО около 30% от заявленията бяха подадени от компании, което показва значително нарастване в сравнение с Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г. За съжаление местните, регионалните и публичните органи не представляват голяма част от кандидатите и/или партньорските организации, като тази тенденция също така беше наблюдавана и през 2014 г.

Българската национална агенция оценява значението от включването тези институции в дейността, поради тази причина Агенцията е положила допълнителни усилия, за да ги ангажира чрез организирането на целенасочени кампании, като също и чрез двустранните контакти, създадени между Националната агенция и съответните институции за да се популяризират тези възможности, както и да се насърчава по-добро сътрудничество между бизнеса и образованието, за да се получат положителни резултати в дългосрочна перспектива. В резултат на това очакваме увеличаване на ефективността на тези институции в КД2.

Както предходната година, най-голямата част от кандидатите са частни организации.

По отношение на достигнатите целевите групи, това са тези, които са от значение за ПОО. Негативната тенденция е, че за втора поредна година, сред одобрените заявления, няма участници със специални потребности. Тази негативна тенденция показва, че все още има мерки, които трябва да бъдат предприети за да се насърчат организациите да включват в рамките на проектите си участници със специални потребности или в неравностойно положение.

Националната агенция е запозната, че една от специфичните цели, преследвани от програма „Еразъм +” е да се подобри участието на хора в неравностойно положение и специални потребности. С цел да се увеличи процентът на финансираните проекти, Националната агенция активно популяризира тази възможност на потенциалните кандидати, които работят с хора от тази специфична целева група и по проекти, насочени към проблемите на включването и многообразието.

2. преглед на предприетите дейности за **популяризиране на горепосочените децентрализирани дейности**, както и на **централизираните дейности** в областта на ПОО. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Националната агенция работи в тясно сътрудничество с всички информационни мрежи в България за да популяризира сектора на ПОО, (Europe Direct, SOLVIT, EURES, Европейския потребителски център, Представителството на Европейската комисия в България, Job Tiger България - най-големият източник на търсене и предлагане на работа в България) чрез провеждането на поредица от съвместни събития, а именно: Денят на Европа (09.05.2015 г., София); Информационно турне: "Европейски информационни мрежи без граници" (5-8.10.2015 г., Видин, Плевен и Свищов); Информационно турне, организирано от Представителството на Европейската комисия в България (4-9.08.2015 г. - Свети Влас, Поморие, Несебър, Бургас, 21-26.07.2015 г. - Созопол, Черноморец, Приморско, Царево, Китен); Участия в изложения с доставчици на работа и обучение в страната и в чужбина, организирано от JOB TIGER България (11 - 02.12.2015 г. - София, 16.03.2015 г. - Варна; 03.18.2015 г. - Велико Търново. 23.03.2015 г. - Русе, 25.03. 2015 г. – г. Свищов, 03.30.2015 г. - Пловдив;. 01.04.2015 г. - Бургас).

В края на годината, по време на Валоризационната конференция по програма „Еразъм +” бяха представени положителните резултати в областта на Професионалното образование и обучение пред 200 участника. По време на церемонията бяха отличени пет от тях със знак за качество за успешна работа по проекти по програма „Еразъм +” в областта на ПОО: 3 проекта от КД1 и 2 проекта от КД2. Националната агенция предоставя възможност на наградените проекти в сектора на Професионалното образование и обучение да разпространят резултатите сред участниците във Валоризационната конференция.

В допълнение към обширна информационна кампания, извършена с различни видове събития в сектора на ПОО през 2015 г., продължаващо и редовно интензивно консултиране и информиране бяха предоставяни от експертите на Националната агенция на всички посетители, които са пристигнали на място, задавали са въпроси по телефона, електронната поща , Facebook и на интернет страницата на Националната агенция.

3. преглед на предприети дейности за **подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на дейностите**, включително от гледна точка на **мониторинга и подкрепата**. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Националната агенция продължава да обръща специално внимание на дейностите свързани с обучение, консултиране и мониторинг на бенефициентите по проектите. Бяха проведени различни видове дейности, включващи информационни дни, семинари и обучителни сесии. Националната агенция подпомага бенефициентите чрез редовни мониторингови посещения, с цел подпомагането на преодоляването различни трудности срещани по време на жизнения цикъл на проекта. Такива мерки ще допринесат за подобряването на качеството на изпълнението надеждностите и за избягването на проблеми и грешки на етапа на окончателния отчет.

Следвайки успешната си политика от 2014 г. за допълнителни грижи и внимание към бенефициентите в съответствие с принципа на ранна превенция вместо ограничения на по-късен етап (което доведе до по-добро изпълнение на проектите и практически резултати в сравнение с предишните резултати и трудностите, описани в отчетите на бенефициентите), Националната агенция условие предоставя мониторинг и подпомагане, поддържане на постоянна връзка и събиране на обратна връзка. Последващи действия във връзка с предоставяне на информация бяха предоставени на участващите организации, за напредъка по техните проектни дейности, както и препоръки за по-нататъшни подобрения. Процесът на мониторинг сам по себе си може да бъде разделен на 2 вида - директен контакт (мониторингово посещение) и дистанционен контакт (контакти по телефон/електронна поща). В допълнение Националната агенция предоставя възможност на бенефициентите на безвъзмездна помощ да посещават нейните офиси и да получават консултации от съответните експерти най-малко два пъти седмично, като друг практичен начин за разширяване на сътрудничеството и подчертаване на напредъка.

За да се проведе мониторинговия процес се извлича опростена извадка от проекти според установената надеждна процедура, използвана от Националната агенция, която е последвана от оценка на риска на селектираните проекти.

Горепосочените процедури вземат под внимание различни аспекти като опит на организацията, ресурсите, които са на нейно разположение, размера на получената безвъзмездна помощ, както и нейната големина и вид. Използвайки тази процедура проектите бяха оценени в различни категории в съответствие с риска, като мониторингов план позволяващ навременни действия е бил изготвен и одобрен, като по този начин 4 бенефициенти с текущите проекти бяха обект на мониторинг по телефона и 1 беше обект на мониторингово посещение от страна на служителите на Националната агенция.

По отношение на КД2: Всички планирани мониторингови посещения за 2015 г. бяха приключени успешно и в срок. Мониторинговия план за 2015 г. беше изпълнен на 100% по мониторингови посещения, работни семинари, срещи, комуникация по електронна поща и телефон, посещения в офиса на Националната агенция. Мониторингът е важен инструмент за подпомагане и контрол на бенефициентите, както и за получаване на информацията за обратната връзка.

Мониторингът допринася за подобряването на качеството на проектните дейности на всеки етап и за подпомагането на успешното и навременно изпълнение на проекта.

Комуникацията по телефона е успешен инструмент за подпомагането на бенефициентите. Експертите на Националната агенция следват стриктно изпълнението на техните препоръки по време на мониторинговите посещения, за да минимизира всяко забавяне или неспазване на изпълнението на проектите.

През 2015 г., Националната агенция е прегледала 5 междинни отчета и отчети за напредъка за дейности в областта на ПОО по КД2. Всички отчети бяха подадени навреме в Националната агенция. Оценката на окончателните отчети не показва забавяне в изпълнението на проектите.

Междинните отчети не посочват значителни проблеми относно изпълнението на проектите. Националната агенция провеждаше своевременни консултации на бенефициентите за разрешаването на евентуални проблеми в техните дейности по проектите. Оценката на окончателните отчети в рамките на програмата „Учене през целия живот” и на програмата "Леонардо да Винчи" приключи успешно. Общо 43 от 43 отчета бяха оценени от Националната агенция - 36 партньорства и 7 ТОI.

4. Описание на дейностите, предприети за **изпълнението на Хартата за мобилност в областта на ПОО.**

Съгласно указанията, изпратени от ЕК, Поканата за представяне на проектни предложения е публикувана на интернет страницата на Националната агенция, придружена от всички подкрепящи документи и допълнителна информация, която е от значение за кандидатите. Към настоящият момент има твърде нисък интерес към дейността дори и с допълнително популяризиране и предоставяне на информация. Бяха подадени са само 7 заявления за Харта за мобилност „Еразъм +” в областта на ПОО през 2015 г. (за разлика от почти 160 заявления в рамките на редовната Покана за представяне на проектни предложения), едно от които не отговаряше на критериите за допустимост и останалите 6 не преминаха минимално необходимите прагове за качество по време на организираната селекционна процедура с външни оценители. Националната агенция ще продължи усилията си за популяризиране на възможностите, предоставяни от Харта за мобилност в областта на ПОО.

5. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите.

Налице е цялостна удовлетвореност от правилата и процедурите на Програмата, както и от съдържанието на налични дейности. Най-значимата получена положителна обратна връзка от заинтересованите страни по Програмата беше относно цялостното опростяване и рационализиране в сравнение с предишната програма „Учене през целия живот”, и главно по отношение на кандидатстването и процеса на отчитане. Друг важен аспект отбелязан като подобрение е създаването на единно Ръководство по Програмата, достъпно както за Националните агенции, така и за кандидатите/бенефициентите, с по-добро описание на оценяването на заявленията последвано от публикуването на Ръководството за експерти, което от своя страна предоставя подробна и прозрачна информация за критериите за оценката. Въпреки това има някои оплаквания относно изключването на една цяла дейност ("Хората на пазара на труда") от Програмата, както и включването на множеството IT инструменти, необходими за фазата на кандидатстване/отчитане, които все още са в процес на разработване/подобряване. **По отношение на КД2:** По принцип, коментарите, направени от кандидатите, бенефициентите, участниците и другите заинтересовани страни по програмата „Еразъм +” са много положителни. Опростяването и дигитализацията на процедурите за кандидатстване и процеса на отчитане са подкрепяни.

Отрицателен аспект, който е докладван от кандидатите, е по-малкия брой на одобрените проекти, въпреки че в областта на ПОО са одобрени повече проекти в сравнение с областта на Образованието за възрастни и областта на Висшето образование. Основното недоволство на бенефициенти по КД2 по отношение на процеса на отчитане е отложеното начало на "Mobility Tool+".

6. **Цялостната качествена оценка на изпълнението** на дейностите в областта на ПОО (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата, както и с контекста на политиките в ПОО.

Като цяло, нивото на постигнатите цели от бенефициентите по проектите беше добро. Повечето от проектите за мобилност, които бяха реализирани през изминалата година успяха да постигнат целите, заложи в техните заявления. Имаше само няколко случая с наблюдавано неизпълнение на резултатите, но дори и в тях, това беше в незначителна степен.

Въздействието върху обучаемите, измерено чрез извършения анализ на окончателните отчети, мониторинга и събирането на обратна връзка, се изразява в различни направления: развитие на ключови компетенции на учениците, създаване на умения за самооценка и самопознание, повишаване на езиковите, лидерските и предприемаческите умения, подобряване на професионалните умения и знания, които от своя страна водят до повишаване на пригодността за заетост и шансове за реализация на европейския пазар на труда. Въздействието върху учителите/учителите се изразява в различни направления, като например трансфер на знания и добри педагогически практики, които по-късно са одобрени на организационно ниво и водят до подобряване на учебния процес и повишаване на привлекателността на изпращащата институция.

Като цялостно положително постижение трябва да бъде отбелязано насърчаването на много по-тясно сътрудничество между света на Професионалното образование и обучение и пазара на труда. По отношение на трудностите срещани по време на дейностите, трудността за намиране на подходящ партньор е една от най-често срещаните трудности от повечето организатори на проекти, вместо да се разчита на контакти с посреднически организации. Това, което е доста обезпокоително е фактът, че в някои случаи с българските институции за ПОО са се свързали организации, които твърдят, че имат богат опит в организирането и управлението на проекти за мобилност в областта на ПОО, и които предлагат стажове, които не са съобразени с потребностите на участниците.

Това понякога води до проблеми по време на етапа на изпълнението и трудности при справянето с реалните професионални потребности и стремежи на участниците. Сериозен проблем, срещан от повечето бенефициенти по проекти, е по отношение на осигуряването на достатъчно подпомагане на организационно ниво за изпълнението на проект за мобилността в областта на ПОО. Доста често, проектните дейности се считат като отнемащи много време и допълнителни усилия от отговорните служители на институцията, и понякога е много вероятно да няма достатъчно време и ресурси, които да бъдат отделени за изпълнение на проекта. Това води до забавяне и се отразява на качеството на цялостното изпълнение на проекта.

Като коригиращо действие относно наблюдаваните до момента потенциални трудности и различните подходи за преодоляването им чрез интелигентно управление на проекти, Българската национална агенция активно предоставя подпомагане, предварителна информация и съдействие на потенциалните бенефициенти по време на етапа на кандидатстване и преди подписването на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Сред положителните

ефекти от изпълнението на проектите за мобилност в областта на ПОО върху националната система и развитието на политиките са тези с теми, свързани с квалификацията на учители в ПОО и актуализирането на учебни методологии, прилагани в съответните професионални области.

Проектите водят до трансфер на ноу-хау от системите на различни европейски страни. За да имат лични впечатления от положителните ефекти от Програмата и за да прехвърлят тези наблюдения на нивото на разработване на политиката, Националната агенция продължава да кани представители на Националните органи, а именно експертите, отговарящи за професионалното образование и обучение в Министерството на образованието и науката на различни събития, свързани с ПОО, като например информационни дни, тематичен мониторинг и т.н..

По отношение на КД2: Стратегическите партньорства в областта на Професионалното образование и обучение по КД2 се отличават с много добро изпълнение на национално ниво. Постигнати са стратегическите цели на Програмата.

През селекционната 2014 година наблюдавахме доминация на организации, които имат богат опит с проекти в областта на трансфера на иновации (LLP), по тази причина Националната агенция трябваше да предприеме допълнителни мерки, които да разясняват правилата на Програмата, по-специално, тези обясняващи на принципа на пропорционалност. Вярваме, че това ще осигури на по-малките организации по-голяма достъпност в този сектор, а също така ще намали предразсъдъците си и колебанието в селекционния процес.

Високо ценим ясното разделение в КД2 между проекти подкрепящи на иновациите и проекти подкрепящи обмена на добри практики, тъй като това ще допринесе за по-доброто разбиране на принципите на Програмата и ще увеличи възможностите за включването на нови организации.

Забелязано е пълноценно развитие и по-добро разбиране на бюджетни редове, което води до по-високо качество на подадените проектни предложения.

2.2. Анализ на приключилите дейности

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете следната информация за дейностите в областта на ПОО, които са реализирани през 2015 година и са селектирани в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г.

1. Моля предоставете Вашия анализ на **тенденциите на реализираните мобилности** (брой, средната продължителност, средно финансиране) в сравнение с реализираните мобилности в предишните години. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилности на персонала**, т.е. : Стажове в областта на ПОО в професионални институти, Стажове в областта на ПОО във фирми, Задачи за преподаване/обучение, Обучение на персонала.

Общото ниво на постигнатите цели беше много добро. Повечето от проектите за мобилност, които бяха реализирани през изминалата година успяха да постигнат целите, заложи в техните заявления. Имаше само няколко случая с наблюдавано неизпълнение на резултатите, но дори и в тях, това беше в незначителна степен. Наблюдаваше се добро разнообразие от дейности за обучения. Бенефициентите и участниците в проектите докладваха за придобиването на различни ползи по време на цикъла на проектите, като например придобиването на нови професионални умения, обмен на добри практики и др. Общият обем и продължителност на дейностите за мобилност е по-скоро ниска, като средната продължителност на дейностите за мобилност е била 2 седмици, а типичният брой на участниците по проектите рядко е надвишавала 25 участника със

само няколко изключения от името на националните консорциуми за мобилност, които изпълняват до 100 мобилности за проект. Само малък брой бенефициенти намалиха продължителността на тяхната мобилност или броя на участниците в проекта.

Най-представената дейност за мобилност беше "Стажове в областта на ПОО в професионални институти" със сключени договори с близо 910 участника. Следващата дейност с най-голям общ брой на сключени договори с участниците беше на " Стажове в областта на ПОО във фирми" с над 630 участника. Активността в "Обучение на персонала" е следната - около 200 сключени договора с участници, а в и "Задания за преподаване/обучение" - най-малък брой от 48 сключени договора с участници в 3 проекта.

Средната продължителност на мобилността беше 2 седмици за двете дейности за стажове в областта на ПОО, а 1 седмица беше средната продължителност на двете дейности за мобилността на персонала. Общият среден брой на участниците в мобилността е над 18, но варира в различните дейности:

- Стажове в областта на ПОО за обучаеми професионални институти в чужбина - 23 участника;
- Стажове в областта на ПОО за обучаеми във фирми – 22 участника;
- Задания за преподаване/обучение в чужбина – 16 участника;
- Обучение на персонала в чужбина – 12 участника.

Средният размер на безвъзмездната помощ за мобилност е около 2860 евро, с по-подробна разбивка, както следва:

- Обучение на персонала в чужбина – 3480 Евро;
- Задания за преподаване/обучение в чужбина – 3305 Евро;
- Стажове в областта на ПОО за обучаеми професионални институти – 2343 Евро;
- Стажове в областта на ПОО за обучаеми във фирми – 2310 Евро.

В сравнение с предходната година (в рамките на програма „Учене през целия живот“) е имало около 1230 мобилности, съответстващи на дейността "Стажове в областта на ПОО във фирми" и около 90 мобилности, съответстващи на дейността "Обучение на персонала". Средната продължителност е била 3 седмици за обучаеми и 1 седмица за мобилности на персонала. Средният брой на участниците е бил 20 за проектите с мобилности на обучаемите и 10 участника за проектите с мобилности на персонала. Средният размер на безвъзмездната помощ е около 2680 евро за мобилности на обучаемите и 2180 евро за мобилности на персонала.

Значителното увеличение на брой мобилности за изминалата година се дължи основно на настоящото изключване на възможността да се определят административни приоритети от Националните агенции (например през 2013 г. минималната продължителност на мобилностите на стажанти беше определена на 3 седмици от Националната агенция срещу текущото изискване за минимум 2 седмици, като по този начин се освобождават най-малко 50% от разходите за издръжка за финансиране на допълнителни проекти), изключването на цяла дейност за мобилност (Хората на пазара на труда) от програма „Еразъм +“, както и общото увеличение на финансирането от така ЕС, и така позволявайки на по-голяма част от заявленията, които успешно са преминали прага на качеството да бъдат финансирани.

2. Моля предоставете Вашия анализ на **обратната връзка получена от участниците** в реализираните дейности за мобилност посредством техните окончателни отчети. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилност**, т.е. : Стажове в областта на ПОО в професионални институти, Стажове в областта на ПОО във фирми, Задачи за преподаване/обучение, Обучение на персонала.

Анализът на получената обратна връзка от участниците в реализираните дейности за мобилност чрез техните окончателни отчети показва добро ниво на удовлетвореност от предприетите дейности и от постигнатите резултати. Както е посочено в горните раздели най-предприеманата дейност е "Стажове в областта на ПОО във фирми", последвана от "Стажове в областта на ПОО в професионални институти". Дейността "Обучение на персонала" е на трето място, а дейността „Задачи за преподаване/обучение” практически отсъства.

Крайните потребители на "Стажове в областта на ПОО във фирми/в професионални институти" посочват, като основна причина за участие в дейностите за мобилност, желанието да придобият знания и специфично ноу-хау от добрите практики, да получат практически умения, свързани с техният настоящ избор на кариера и професионално развитие, да се срещнат с нови хора и да увеличат своите бъдещи възможности за работа и кариера.

Като най-значителни постижения са споменати следните: - придобиване/подобряване на компетенции и специфични за сектора или практически умения, свързани с техният настоящ избор на кариера и област на професионално развитие и повишаване на социалните, езиковите и културните умения.

По отношение на дейностите "Обучение на персонала/Задачи за преподаване/обучение" основните причини за участие бяха развитието на техните собствени компетенции в областта и повишаването на значението техните способности за преподаване/обучение, подобряването на практическите умения, които са от значение за тяхната настояща работа и професионално развитие и възможността за разработване на нови учебни практики и методи на преподаване вследствие на успешна обмяна на опит и добри практики.

Постигнатите постижения, както са описани във формулярите за отчети бяха подобряване на практическите умения, подобряване на знанията по предмета на преподаване/обучение в тяхната професионална област, актуализиране на знанията за системите за ПОО в другите страни и обмен на опит и добри практики, които по-късно да бъде включени в процеса на преподаване/обучение в изпращащата институция.

В допълнение към анализа на окончателните отчети, Националната агенция счита информацията от формулярите за обратна връзка (въпросниците), събрана по време на събития, свързани с ПОО като важен показател за удовлетвореността на бенефициентите. Събраната информация показва също и добро ниво на удовлетворение от предприетите дейности.

2.3. Дейности за транснационално сътрудничество

1. Моля приложете подробен списък на реализираните дейности. Моля също така опишете реализираните през 2015 г. дейности по Дейностите за транснационално сътрудничество, които бяха по-успешни и обяснете причините за това. Моля също така посочете всички дейности, които не можаха да бъдат реализирани, както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

По време на изпълнението на работната програма на Дейностите за транснационално сътрудничество в областта на Професионалното образование и обучение през 2015 г., бяхме изправени пред предизвикателството да изпълняваме дейности, като такива дейности не са били планирани ние. Поради трудният и закъснялият процес на сливане на двете Национални агенции в България през 2014 г. – по програма „Младежта в действие“ и по програма „Учене през целия живот“, и вземайки предвид, че това беше първата година, през която Дейностите за

транснационално сътрудничество биха могли да подкрепят областите на Училищното образование, Обучението на възрастни и Професионалното образование и обучение, то Дейностите за транснационално сътрудничество трябваше да бъдат включени в Работната програма за 2015 г., Българската национална агенция се сблъска с някои трудности да следва съответната информация. По тази причина, тъй като не беше направено никакво планиране, не бяха изпълнявани домакински дейности и бяха реализирани няколко изпращащи такива.

Общата цел на Българските дейности за транснационално сътрудничество е да придадат добавена стойност, да повишат качеството на цялостното изпълнение на програмата и да допринесат за повишаване на въздействието от Програмата на системно ниво. По тази причина, през 2015 г. Българската национална агенция формира силна мрежа за Дейностите за транснационално сътрудничество между Националните агенции в областта на образованието и обучението, особено в областта на Професионалното образование и обучение, като успя да изпрати няколко участници в Дейностите за транснационално сътрудничество, което считаме като много успешно:

Участие в семинар на тема "Стратегически партньорства Плюс", проведен в Предеал, Румъния, насочен към развитието на приложими междусекторни стратегически партньорства. Участниците бяха поставени в обучителен процес с тематичен акцент върху участието на предприятия и фирми в проекти за Стратегически партньорства по КД2. Считаме събитието като много успешно, тъй като имаше формирано партньорство и беше разработена идея за проект, който беше подаден: "Хората са на ход - нови хоризонти за бежанците".

Семинар в Малта на тема: "Преждевременно напускане на училище (ESL)" - ПОО и младежката работа, като алтернативни пътища за обучение, събиращ на едно място професионалисти, работещи в различни образователни области, които да се задълбочат в предмета на Преждевременно напускане на училище, докато обсъждат как ПОО и младежката работа могат да послужат като алтернативни пътища за обучение, докато насърчават междусекторното сътрудничество между училищата и другите институции, ангажирани в предоставянето на ПОО.

Въпреки, че нямаше планирани Дейности за транснационално сътрудничество в ПОО за 2015 г., Българската национална агенция премести средства от КД2 към Дейности за транснационално сътрудничество в ПОО с намерението да изпрати участници в стойностни събития в Европа по време на периода на допустимост на бюджета за 2015 г. за Дейностите за транснационално сътрудничество. Списъкът с Дейностите за транснационално сътрудничество в цяла Европа се наблюдават внимателно, като се осъществява комуникация по това направление с мрежата за Дейностите за транснационално сътрудничество.

3. Висше образование между Програмни страни

3.1 Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности през 2015 г. в областта на Висшето образование между Програмните страни през 2015 г.

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например качеството на получените и финансираните заявления, тенденциите при броя на участниците, институциите, проектите в сравнение с предишните Покани за представяне на проектни предложения, целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално тези със специални потребности от най-отдалечените региони, когато е приложимо и тези с неравностоен социален произход и т.н.). Такава информация е предвидена за:

- a. Ключова дейност 1 (КД103 и 108)

КД103

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. бяха подадени 47 заявления в областта на Висшето образование. Една от институциите, която кандидатства е консорциум. Всички видове институции бяха добре представени от гледна точка на размера (малки, средни, големи), правен статут (публични и частни), вид (общообразователни, професионални и технически). Следвайки тенденциите от предходните години, броят на частните университети е по-нисък от броя на държавните университети, което като цяло е в резултат на сравнително малкия брой частни университети в страната.

Всички получени заявления бяха допустими. Броят на получените заявления остава стабилен в сравнение с Поканата за представяне на проектни предложения.

Броят на заявените мобилности за КД103 е следният:

- Студентска мобилност с цел проучвания – 1919;
- Студентска мобилност с цел стажове – 940;
- Мобилност на персонала с цел преподаване – 1084;
- Мобилността на персонала с цел обучение – 634.

Последната статистика по програма „Еразъм +” показва също така, че броят на заявените студентски мобилности с цел стаж непрекъснато се увеличава в резултат на привлекателността на пазара на труда, и също по отношение на личностното развитие и заетост.

В сравнение с Поканата за представяне на проектни предложения 2014 г., регистрирахме увеличение на броя на селектираните мобилности на персонала от 1030 през 2014/2015 г. до 1344 през 2015/2016 г.

КД108

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г., Българската национална агенция не е получавала нови формуляри кандидатстване за акредитация на консорциуми за мобилност в областта на Висшето образование. Броят на консорциумите, които кандидатстваха остава същият, както през предходните години. По време на своята информационна кампания, Българската национална агенция се фокусира върху възможностите за консорциуми по програма „Еразъм +”. Почти половината от Висшите училища в България участваха в присъждането на Сертификат за консорциум по програма „Еразъм +”. Това е основната причина за нулевият брой на заявленията от нови участници в тази дейност.

б. Ключова дейност 2 (КД203)

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. бяха подадени 17 заявления по КД2 в областта на Висшето образование. Девет от тях преминаха прага за качество. Само един от тях получи финансова помощ поради ограничения бюджет в областта.

Цялостното качество на заявленията може да бъде считано като добро, като почти 50% от заявленията преминаха прага за качество.

Сред приоритетите на областта разгледани във финансираните проекти са: Допринасяне за развитието на Европейското пространство на уменията и квалификациите; Разработване на висококачествена работата основана на ПОО; Засилване на качеството чрез мобилност и трансгранично сътрудничество.

По отношение на естеството на планираните дейности, те варират в зависимост от темите и целите на проектната идея. Дейностите във финансираните проекти са, както следва: пет интелектуални постижения, две мултиплициращи събития и дейности за учене, преподаване и обучение. Все още няма одобрени извънредни разходи.

Повечето от кандидатстващи организации в областта са висши училища. 23% от заявленията бяха подадени от неправителствени организации и сдружения с нестопанска цел. Най-голямата част от кандидатите са публични организации.

По отношение на целевата група, която е посочена в одобреното заявление, тя е от значение за областта. Негативната тенденция е, че за втора поредна година сред одобрените заявления, няма участници със специални потребности. Наблюдаваната тенденция показва, че все още има мерки, които трябва да бъдат предприети, за да се насърчат организациите да включат в рамките на проектите участници със специални потребности в неравностойно положение.

За да се увеличи процентът на финансираните проекти, Българската национална агенция активно насърчава тази възможност пред потенциалните кандидати, които работят с хора от тази специфична целева група и по проекти, насочени към проблемите включването и многообразието.

2. преглед на предприетите дейности за **популяризиране на горепосочените децентрализирани дейности**, както и на **централизираните дейности** в областта на Висшето образование между Програмните страни. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Националната агенция е изпълнила широк кръг от дейности, за да популяризира централизираните и децентрализираните дейности в областта на Висшето образование между Програмните страни, като например два информационни дена през 2015 г., с повече от 100 участника от български университети, фокусирани върху проектите в областта на висшето

образование между Програмните страни и върху подобряването на административния капацитет. По време на тези събития, Националната агенция обърна специално внимание на новата централизирана дейност по Програма „Еразъм +“, като направи презентации на заемите за магистърска степен по програма „Еразъм +“.

Експертите на Националната агенция в областта на Висшето образование провеждаха консултации на място, по телефон и по електронна поща. Също така, най-новата информация за централизираните и децентрализираните дейности е на разположение на интернет страницата на Националната агенция – <http://www.hrdc.bg/програми/Образователна-мобилност-КД-1-6/програма/Висше-образование-6>; <http://www.hrdc.bg/стр/inter-HE-114>

Експерти от Националната агенция участваха в информационни обиколки на Представителството на Европейската комисия, в информационни дни по програма „Еразъм +“ в няколко университета и институции в цялата страна.

3. преглед на предприети дейности **за подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на дейностите**, включително от гледна точка на **мониторинга и подкрепата**. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Планът за мониторинг за 2015 г. беше напълно изпълнен.

Извадка от проекти беше проверявана и наблюдавана в съответствие с одобрената подробна и надеждна процедура на Българската национална агенция, включваща оценка на риска на избраните проекти. Методологията взема предвид всички характеристики от гледна точка на големината, видът и опитът на организацията, ресурсите, полученото финансиране и т.н. Също така се прилагат и различни критерии за оценяване в зависимост от сектора, целевата група и мащаба на проекта. Всички проекти бяха идентифицирани и оценени като високорисков, среднорисков или нискорисков, като беше одобрен план за мониторинг, включващ вида на мониторинг, графика на дейностите, експертите от Националната агенция, включени в мониторинговите дейности за 2015 г.

Българската национална агенция проведе 4 мониторингови посещения и 3 мониторингови телефонни обаждания по проекти в областта на Висшето образование по КД1. Националната агенция също така предоставя консултации на бенефициентите за успешното изпълнение на проектите им по време на жизнения цикъл на проектите по електронна поща, телефон и чрез срещи.

Експертите на Националната агенция подлагат мониторингово посещение 1 от всеки 2 одобрени проекти в сектора на Висшето образование.

Мониторингът се изпълнява във всички основни форми като мониторингови посещения, семинари, срещи, по електронна поща и комуникация по телефона, посещения в офиса на Националната агенция. Процесът на мониторинг обхваща различни етапи от изпълнението на проекта с цел подобряване на качеството на всички проектни дейности.

Срещите лице в лице са основния инструмент за подпомагане на бенефициентите. Редовните консултации на бенефициентите намаляват риска от несъответствия и трудности по време на изпълнението на проектите.

Националната агенция е прегледала 2 отчета за напредъка по КД2. Всички отчети бяха подадени в Националната агенция без забавяне от одобрения времеви график.

4. описание на предприетите дейности за **мониторинг на изпълнението на Хартата Еразъм за областта на Висшето образование** от Висшите училища във Вашата страна.

Българската национална агенция разработи специален образец на въпросник, за да наблюдава изпълнението на Хартата на Еразъм за областта на Висше образование от Висшите училища в страната. През 2015 г. Националната агенция изпрати въпросника на всички 7 висши училища, които са избрани за мониторингови посещения. В резултат на това можем да обобщим, че избраните институции да управляват програма „Еразъм +” в съответствие с принципите на Хартата Еразъм за областта на Висше образование.

5. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите.

Най-значимите проблеми произтекли през 2015 бяха свързани с IT системите, правилата и процедурите на Програмата. Някои от кандидатите имаха технически проблем с електронните формуляри. Основните проблеми с Mobility Tool+ бяха свързани с липсващите отчети на участниците, липса на изпращаща организация, липса на опция за коригиране на бюджета и честото прекъсване на системата. Основните проблеми за отделните участници бяха свързани с въпросите по техните отчети. Имаше известно неразбиране на някои въпроси, като например 4.9. "Придобихте ли или очаквате ли да придобиете академично признание от Вашата изпращащата институция за вашия период в чужбина?". Това доведе до изкривяване на окончателната статистическа информация.

Интегрирането на различни инструменти като Mobility Tool+ и OLS ще бъде много полезно за бенефициентите.

Основните проблеми с управлението на програмата произхождат от неуточнени правила и промени на процедурите по време на изпълнението на проектите.

Заинтересованите страни по програмата оценят публикуването на „Често задавани въпроси” и други насоки за различните дейности.

По отношение на КД2, коментарите, направени от кандидатите, бенефициентите, участниците и другите заинтересовани страни на програма Еразъм са положителни.

Подкрепя се опростяването и дигитализацията на процедурите за кандидатстване и процеса на отчитане.

Основният негативен аспект в областта е ограниченият бюджет.

6. **Цялостната качествена оценка на изпълнението** на дейностите в областта на Висшето образование между Програмните страни (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата, както и с контекста на политиките във Висшето образование.

Като цяло, общата качествена оценка на изпълнението на дейностите в областта на Висшето образование между Програмните страни е много добра. Бяха постигнати целите, определени за

сектора за 2015 г. Всички участници споделят в техните индивидуални отчети, че са придобили нови умения и компетенции по време на проектните дейности.

Изпълнението на Стратегическите партньорства в областта на висшето образование по КД2 на национално ниво беше оценено като добро. Поради ограничения бюджет в областта, Националната агенция не може да отчете по-високо ниво на удовлетвореност. През 2014 г. бяха финансирани само 2 проекти, а през 2015 г. едно проектно предложение.

По отношение на Стратегическите партньорства, които подкрепят Европейското сътрудничество между организациите, работещи в областта на Висшето образование, все още се наблюдава тенденцията, че кандидатите преследват максималните възможности за бюджет. Обяснението за това е, че повечето от кандидатстващите организации имат богат опит в администрирането на проекти с големи бюджетни рамки.

3.2 Анализ на приключилите дейности

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете следната информация за дейностите в областта на Висшето образование, които са реализирани през 2015 година и са селектирани в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г.

1. Моля предоставете Вашия анализ на **тенденциите на реализираните мобилности** (брой, средната продължителност, средно финансиране) в сравнение с реализираните мобилности в предишните години. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилности на персонала**, т.е. : Студентска мобилност с цел проучвания, Студентска мобилност с цел стажове, Мобилност на персонала с цел преподаване, Мобилността на персонала с цел обучение.

Крайният срок за Висшите училища за подаване на окончателния доклад беше 27 декември. Според член I.4.3 от Споразумението, Националната агенция разполага с 60 дни, за да приеме или да отхвърли окончателния отчет. Новият формат на окончателните отчети за студентите във Висшето образование и за мобилността на персонала в рамките на проектите между Програмните страни, както и новата процедура за валидиране на отчетите определят по-дълъг период, който е необходимо за проверката. Новият метод за оценяване на окончателните отчети и намаляването на размера на крайното финансиране за организационно подпомагане основано на слабо, частично или закъсняло изпълнение утежнява целия процес. Поради тази причина, Националната агенция не може да предостави информация за крайните резултати от реализираните мобилности.

Следващият анализ се основава на предварителна информация от окончателните отчети на бенефициентите.

47 висши училища и 1 консорциум кандидатстваха за проекти за мобилност в областта на Висшето образование през учебната 2014/2015 г. Всички заявления бяха селектирани за финансиране. Националната агенция поддържа тенденцията за преодоляване на разликата между одобрени и реализирани мобилности. За Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г. очакваме броят на реализираните мобилности да надвишава броя на одобрените мобилности. Общият брой на одобрените мобилности по първата и по втората Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г. беше 3248. Предвиждаме 3327 реализирани мобилности за учебната 2014/2015 г.

За последните няколко години наблюдаваме увеличение на броя на реализираните мобилности. По-добрите резултати са в резултат от по-големият интерес в студентска мобилност с цел практика (настаняване) и в мобилността на персонала с цел обучение. Основната причина за това е високото ниво на безработица и по-добрата възможност за хората с по-голям опит да си намерят работа. Това е основната причина за студентите да предпочитат SMP, тъй като те ще придобият опит, което е важно за работодателите и ще бъдат по-конкурентоспособни. Персоналът от Висшите училища с международен опит е по-ценен за институциите и има по-добра годишна оценка на изпълнението.

Националната агенция предвижда увеличаване с 23% на броя на реализираните мобилности в сравнение с предходната година.

За SMS очакваме броят на реализираните мобилности да бъде с 5% по-висок отколкото броят за академичната 2013/2014. Процентът, който е предвиден за SMP е по-висок - 72%. За STA наблюдаваме леко понижение в броя на реализираните мобилности в сравнение с предходната година - 2%. Основната причина за това, че STT е по-предпочитана дейност отколкото STA за академичната 2014/2015 г. Предвиденият брой на реализираните STT мобилности е 82%, който е по-висок отколкото миналата година.

2. Моля предоставете Вашия анализ на **обратната връзка получена от участниците** в реализираните дейности за мобилност посредством техните окончателни отчети. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилност**, т.е. : Студентска мобилност с цел проучвания, Студентска мобилност с цел стажове, Мобилност на персонала с цел преподаване, Мобилността на персонала с цел обучение.

По принцип, удовлетворението от програма „Еразъм +” е много високо. Както пристигащите, така и заминаващите студенти и персонал са избрали "много доволни" или "по-скоро изпълнени" в своите отчети на въпроса "Като цяло доколко сте доволни с този опит от мобилността?". Като цяло, процентът на удовлетворение е повече от 95%

Средният процент на академичното признаване на резултатите от обучението от студентската мобилност с цел проучвания е почти 90%. Основните пречки за по-ниския процент отколкото очакваният процент на признаване са неуспехът на изпити, курсовете и степента, която не е подходяща за степента на програмата или решението на студентите да не получават признание.

Средният процент на академичното признаване на резултатите от обучението от студентската мобилност с цел стаж е повече от 90%. Основната причина за този резултат е, че съдържанието на стажа или на част от него не е била приета от изпращащата институция или са възникнали проблеми с получаването на Сертификата от стажа от приемащата фирма/организацията.

Някои от Висшите училища са посочили, че отговорите на участниците, особено в частта за признаването са неверни, поради неразбиране на въпросите в отчета на участника.

"Еразъм +" беше страхотно преживяване за мен. Най-доброто време, което съм имал в моя живот. Това промени живота ми, всичко! Започнах да виждам света по различен начин. Не знам как, но то променя моите цели, моят начин на живот и моите разбирания. Надявам се, че всеки европейски студент ще има тази възможност да вземе участие в тази програма. Например, аз започнах да извършвам доброволческа дейност след моята програма за обмен; Започнах да участвам в различни проекти, защото програма „Еразъм +" ми дава мотивация да уча, да работя усилено, да се срещам с нови хора, да търся, да разбирам." - заяви един български студент. Това изказване обобщава мнението на повечето студенти.

Почти половината от участниците в мобилността на персонала са избрали "Включване в моята годишна оценка на изпълнението" за отговор на въпроса "По какъв начин Вашата мобилност ще бъде призната от Вашата изпращаща институция/фирма?". Другата половина от участниците са избрали отговор "Част от моя годишен работен план" и "Неофициално признаване от страна на Ръководството". Повече от 80% от участниците са удовлетворени от нивото на признаване. 100% от участниците биха препоръчали този опит на колега, а повече от 90% искат да помогнат на служителите и студентите на базата на техния опит по програма „Еразъм +“.

4. Висше образование - международно

○ Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности през 2015 г. и популяризирането на централизираните дейности в областта на Международното висше образование (т.е. Съвместни магистърски степени Еразмус Мундус, Изграждане на капацитет в областта на Висшето образование и Дейности Жан Моне).

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално тези със специални потребности от най-отдалечените региони и тези с неравностоен социален произход и т.н.).

КД107

В рамките на двете Покани за представяне на проектни предложения през 2015 г. бяха подадени 41 заявления за Международна кредитна мобилност - 28 заявления по първата покана и 13 заявления по втората покана за представяне на проектни предложения. Само едно Висше училище не отговори на критериите за допустимост, докато други висши училища се считат за допустими.

По отношение на факта, че това е абсолютно нова дейност, резултатите могат да бъдат идентифицирани като успешни.

На етапа на кандидатстване не е имало огромно искане за мобилности към Руската федерация, Източното партньорство, Индустриализираните страни, Западните Балкани; искането е било много по-ниско за Латинска Америка, Южно-средиземноморските страни и Южна Африка.

След извършването на качествена оценка от външните експерти, както и решението на Оценителната комисия, Националната агенция е избрала за финансиране на 16 институции - 12 по първата покана и 4 по втората покана.

Всички видове институции са добре представени по отношение на големината, географско разпределение, правния статут (публични и частни) и вида (общообразователни, професионални и технически).

Селектираните проекти планират всички видове дейности - Студентска мобилност с цел проучвания, Мобилност на персонала с цел преподаване и Мобилност на персонала с цел обучение. Селектираните проекти не включват участници със специални потребности и студенти в неравностойно положение.

2. преглед на предприетите дейности както за **популяризиране на международната кредитна мобилност** и на **централизираните дейности** в областта на Международното висше образование, така и за подпомагане на кандидатите (например информационни дни относно международното измерение на програма „Еразъм +“, семинари за подготовка на проекти, уеббинари за различните дейности, контактни семинари и др.). Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

За популяризиране на международното измерение на Висшето образование, Националната агенция организира два информационни дни относно международното измерение на програма „Еразъм +“, насочени към Висшите училища в България и университетските координатори. Основните теми на информационни дни бяха:

- Специфична информация за отделните дейности, насочени към сътрудничество с Партньорските страни;
- Препоръки по отношение на това как да направим добро предложение;
- Анализ на резултатите от първата Покана за представяне на проектни предложения за 2015 г.;
- Финансови условия;
- Добри практики и успешни примери от предишни проекти.

По време на тези събития, Националната агенция обърна специално внимание на централизираните дейности по програмата „Еразъм +“, като направи презентации на дейностите Жан Моне, Съвместните магистърски степени Еразмус Мундус и Изграждането на капацитет.

Също така бяха организирани кръгли маси на тема "Изграждане на капацитет в областта на Висшето образование" от Националната агенция, с лектори от селектирани университети за тази централизирана дейност.

Експертите на Националната агенция в областта на Висшето образование провеждаха консултации на място, по телефона и по електронната поща. Също така, най-новата информация за централизираните и децентрализираните дейности е на разположение на интернет страницата на Националната агенция – <http://www.hrdc.bg/ctp/inter-HE-114>

Експерти от Националната агенция участваха в информационни обиколки на Представителството на Европейската комисия, в информационни дни по програма „Еразъм +“ в няколко университета и институции в цялата страна.

Националната агенция популяризира всички видове събития организирани от различни Национални агенции и NEOs. Три Висши училища бяха номинирани от Националната агенция да участват в Контактен семинар със Западните Балкани организиран във Виена през месец декември 2015 г.

3. всяка фактическа информация, която е от значение за качеството на предложенията за **международна кредитна мобилност** по отношение на силните и слабите страни:

Анализите на качеството на предложения за международна кредитна мобилност показват, че значителна част от Висшите училища разбират основната идея на тази нова дейност. Основните слаби страни са повторение на отговорите на въпросите за качеството на всяка една страна, за която те кандидатстват. Повечето от Висшите училища се сблъскват с някои трудности да бъдат по конкретни по отношение на сътрудничеството с Партньорската страна, като също така голяма

част от Висшите училища не включиха точна информация за стратегията за интернационализация.

Основен проблем за Висшите училища е въпросът по отношение на академичното признаване на резултатите от обучението с Партньорските страни.

4. Как гарантирахте съпоставимостта на оценките в **международната кредитна мобилност**?

Качествената оценка на допустимите предложенията се извършва от външни експерти, избрани от Националната агенция. В началото на 2015 г., Националната агенция организира специално обучение за избраните външни експерти. Националната агенция предоставя на експертите подробна информация относно правилата на дейността, определени в Ръководството на програма „Еразъм +” и във всички допълнителни документи, изпратени от Комисията. Също така, Националната агенция предоставя подробна информация относно допустимите потоци, дали Националната агенция прилага вторични критерии за някои региони и страни и дали Националната агенция е взела решение да използва средства от Бюджетна линия 1, за да финансира изходящ, кратък цикъл, първи и втори цикъл студенти към партньорските Висши училища и DCI страните.

Всяко предложение в рамките на първата и втората Покана за представяне на проектни предложения бяха оценявани от двама независими експерти чрез ОЕЕТ. Качествената оценката на предложенията се извършва в съответствие с Насоките за експерти за извършване на качествена оценка на заявленията по КД107 по програма „Еразъм +” и всички правила, определени в Ръководството на програма „Еразъм +”.

5. преглед на предприети дейности за **подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на международната кредитна мобилност и централизираните дейности** в областта на Международното висше образование, включително от гледна точка на **мониторинга и подкрепата (например семинари посветени на международната кредитна мобилност, уеббинари относно използването на ИТ инструментите, участие в мониторингови дейности на централизираните дейности и др.)**. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Организираните информационни дни бяха комбинирани със семинари, посветени на управлението на международната кредитна мобилност и централизираните дейности в областта на Висшето образование, с основна тема "Подобряване на административния капацитет по програма „Еразъм +”. Участие в събитието взеха координаторите по програма „Еразъм +” и представителите на Висшите училища. Фокусът на събитието бяха проектите с Партньорските страни в областта на Висшето образование, финансирани по програма „Еразъм +”. Експерти от Националната агенция представиха теми, във връзка с настоящите бенефициенти по Ключова дейност 1. Специално внимание беше отделено на управлението на проекти през учебната 2015/2016 година. Гост-лектори от българските университети споделиха опита си по децентрализираните и централизираните проекти по Програмата. Също така бяха организирани кръгли маси на тема "Изграждане на капацитет в областта на Висшето образование" от Националната агенция, с лектори от селектирани университети за тази централизирана дейност.

Националната агенция редовно публикува информация и документи на своята интернет страница за международната кредитна мобилността и централизираните дейности – <http://www.hrdc.bg/ctp/inter-HE-114>

Също така, Националната агенция предоставя консултации на бенефициентите за успешното изпълнение на проектите им по време на жизнения цикъл на проектите електронна поща, по телефон и чрез срещи.

6. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите, съдържанието и въздействието на международната кредитна мобилност и централизираните дейности в областта на Международното висше образование.

Независимо от факта, че международната кредитна мобилността е по-скоро нова дейност, получихме положителна обратна връзка от кандидатите и бенефициентите, които обясниха, че очакват положително въздействие главно върху личностното и академичното развитие, а също така сътрудничеството с институциите от Партньорските страни ще изгради добра репутация сред другите институции.

Заинтересованите страни по Програмата оценят публикуването на „Често задавани въпроси“ и други насоки за различните дейности.

Въпреки всичко това, Българската национална агенция също така получи отрицателна обратна връзка главно за правилата на сложните правила и процедурите на този дейност от Програмата.

Някои от кандидатите имаха технически проблем с електронните формуляри. Имаше проблем с липсваща информация за Партньорските страни в един от електронните формуляри по КД107.

За да предостави списък с участващите институции от Партньорските страни на Европейската комисия за всеки финансиран проект, Националната агенция се свърза с всички селектирани Висши училища за да предостави списък на селектираните институции от Партньорските страни.

Процесът отне много време на координаторите по програма „Еразъм +“, а също така и на експертите от Националната агенция. В електронният формуляр не беше включено задължително поле за името на институциите от Партньорските страни, което доведе до полагането на много усилия да се селектират институциите от оценяваната Партньорска страна.

Националната агенция получи обратна връзка от своите бенефициенти по отношение на промените в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства с изменения. До този момент най-честите промени, които изискваха изменение са трансферите между всички учебни цикли и замяната на една от институциите от Партньорска страна. Целият процес отнема много време и за двете страни - бенефициентите и Националната агенция.

7. **Цялостната качествена оценка на изпълнението** на международната кредитна мобилност (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата.

Националната агенция е по-скоро удовлетворена от първите резултати от селекционния процес на проекти за международна кредитна мобилност. Селектираните проекти са планирали всички видове дейности - Студентска мобилност с цел проучвания, Мобилност на персонала с цел преподаване Мобилност на персонала с цел обучение.

Институциите са в процес на организирането на селектирането на персонала и студентите за мобилността, като Националната агенция получи много въпроси по отношение на изпълнението на международната кредитна мобилност.

5. Образование за възрастни

○ Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности в областта на Образованието за възрастни през 2015 г..

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например качеството на получените и финансираните заявления, тенденциите при броя на участниците, институциите, проектите в сравнение с предишните Покани за представяне на проектни предложения, целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално тези със специални потребности от най-отдалечените региони, когато е приложимо и тези с неравностоен социален произход и т.н.). Такава информация е предвидена за:

а. Ключова дейност 1 (КД104)

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения през 2015 г. бяха получени 46 заявления. Всички формуляри за кандидатстване бяха допустими.

Цялостното качество на заявленията през селекционната 2015 година може да бъде считано като добро. 79% от тях преминаха прага за качество, като само 21% от всички допустими проектни предложения бяха оценени с по-ниско качество. През селекционната 2015 година кандидатстващите институции бяха: сдружения, фондации, езикови училища, камари, организации, предоставящи образование за възрастни и НПО-та.

Тенденциите в областта на Обучението на възрастни по КД1 продължават да показват интерес в индивидуалните курсове.

Основните и най-често срещаните цели на одобрените проекти в областта на Образованието за възрастни са: Стратегия и обучение за качествено образование, което ще направи възрастните по-конкурентоспособни; Повишаване на личната компетентност чрез осъществяване на контакт с чужда култура и Европейските ценности; Повишаване на квалификацията на преподавателите и мениджърите; Повишаване на качеството на обучение по ИКТ за възрастни; Повишаване на компетентността в основните образователни умения за възрастни.

Налице е повишение на качеството на проектните предложения в резултат на проведените обученията и събитията и проведените консултации по отношение на целите на Програмата. Проектите, които са преминали прага за качество са с 28% повече от миналата година. В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения през 2015 г. бяха поискани 1016 мобилности, но Националната агенция можеше да финансира само 35 мобилности.

4 проекта бяха финансирани през 2015 г. в сравнение с 2 през 2014 г. Всички проекти са за структурни курсове.

Бяха финансирани два проекта извън столицата през 2015 г. в резултат на политиката на Националната агенция и събитията за популяризиране в цялата страна. Единият от тях е в Югозападна България, а другият в Централна България.

в. Ключова дейност 2 (КД204)

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения през 2015 г. бяха подадени 26 заявления в областта на Образованието за възрастни, всички от които бяха допустими. Значително се различаваха видът на заявленията, основните цели и дейностите на подадените заявления съобразно огромните възможности, предоставени от Програмата и по-специално по КД2. За разлика от 2014 г., през 2015 г. Националната агенция забеляза, че кандидатите главно кандидатстват за мащабни проекти, но с по-малък бюджет. В резултат на това, бяха одобрени за финансиране 4 от 26 подадени заявления в областта, което повишава успеваемостта в областта. Като се вземе предвид, както че това е втората година от изпълнението на Програмата, така и по-доброто разбиране на бюджетните редове, цялостното качество на заявленията през селекционната 2015 година може да бъде считано като добро.

По отношение на приоритетите на областта, разгледани в заявленията и във финансираните проекти, то те са различни и съответстват на профила на кандидата, както и че са насочени към потребностите на целевите групи. Въпреки това, най-целенасочените приоритети във финансираните проекти са: Възможности за висококачествено обучение; Повишаване на дигиталната интеграция в ученето, преподаването, обучението и младежката работа на различните нива; Насърчаване на обучението по предприемачество и социалното предприемачество сред младите хора.

Позовавайки се на естеството на дейностите във финансираните проекти в областта, всички проектни включват интелектуални постижения, мултиплициращи събития и учене, преподаване и обучение. 3 от 4 проекти имат одобрени извънредни разходи.

До голяма степен, видовете кандидатстващи институции са същите като тези, които са кандидатствали в предишните Покани за представяне на проектни предложения. Запазва се тенденцията и отново най-активните организации в областта са били доставчиците на Образование за възрастни, неправителствените организации и сдруженията с нестопанска цел. В областта на Образованието за възрастни, около 15% от заявленията бяха подадени от едно предприятие. Най-голямата част от кандидатите са частни организации.

По отношение на географското разпределение на искането, във връзка с одобрените проекти, Националната агенция счита, че балансът между шестте социално-икономически географски региони на България е слаб. През 2016 г. планираме интернет базирана информационна кампания, като по този начин се стремим да достигнем до най-слабо развитите и най-слабо представените региони на страната. В резултат на това, се надяваме да има повече одобрени проекти на точно тези организации от тези региони.

По отношение на влизането на нови участници в Програмата, Националната агенция успя да запази тенденцията от предходните години и да привлече нови участници в Програмата, като в резултат на това всички одобрени организации за 2015 г. в областта са нови участници.

Тенденцията се запази и по отношение на профила и големината на организациите, кандидатстващи в областта на Образованието за възрастни, като най-активните организации са доставчиците на Образование за възрастни, неправителствените организации, сдруженията с нестопанска цел и предприятията.

По отношение на достигнатите целеви групи в областта, то те са от значение за Образованието за възрастни. Негативната тенденция е, че сред одобрените заявления, няма участници със

специални потребности. Наблюдаваната тенденция показва, че все още има мерки, които трябва да бъдат предприемани, за да се насърчат организациите да включват в рамките на проектите участници със специални потребности или в неравностойно положение.

За да се увеличи процентът на финансираните проекти, Националната агенция постоянно популяризира тази възможност сред потенциалните кандидати, които работят с хора от тази специфична целева група и по проекти, насочени към проблемите включването и многообразието.

2. преглед на предприетите дейности за **популяризиране на горепосочените децентрализирани дейности**, както и на **централизираните дейности** в областта на Образованието за възрастни. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

За да предостави повече информация на потенциалните бенефициенти и за да достигне до повече потенциални участници през следващата година, възможностите в областта на Образованието за възрастни бяха представени заедно с цялата Програма по време на неактивния период на кандидатстване на различни събития и конференции, като например: Конференция за насърчване четенето и грамотността - с представители на различни образователни институции, директори, учители и националните органи – проведена в периода 07-10.10.2015 във Велико Търново; Еко лагер - с участието на ученици и учители от цялата страна със задачата да представят информацията за сектора на възрастните на местно ниво измежду организациите, предоставящи образование за възрастни – проведен в 01-05.09.2015 в Трън; Обучение на учители и директори, което също така послужи като източник за разпространение на информация за възможностите в сектора – проведено в периода 10-12.11.2015 в Боровец; Националната агенция работи в тясно сътрудничество с всички информационни мрежи в България (Europe Direct, SOLVIT, EURES, Европейския потребителски център, Представителството на Европейската комисия в България, Job Tiger България - най-големият източник на търсене и предлагане на работа в България) за да популяризира сектора на Образованието за възрастни посредством провеждането на серия от съвместни събития като например: Денят на Европа (09.05.2015 г. в София); Информационно турне: "Европейските информационни мрежи без граници" (5-8.10.2015 г. във Видин, Плевен и Свищов); Информационна обиколка, организирана от Представителството на Европейската комисия в България (4-9.08.2015 г. в Свети Влас, Поморие, Несебър, Бургас, 21-26.07.2015 г. в Созопол, Черноморец, Приморско, Царево, Китен).

В края на годината бяха представени положителните резултати в областта на Образованието за възрастни по време на Валоризационната конференцията по програма „Еразъм +“, с повече от 200 участника. По време на конференцията в Областта на образованието за възрастни беше награден проект с качествен знак за успешна работа по програма „Еразъм +“. Проектът беше финансиран по КД2. По време на конференцията, Националната агенция предостави възможност на българска организация, която работи като партньор в наградения проект да разпространи резултатите от проекта.

В допълнение, през 2015 г. беше проведена широка информационна кампания в областта на образованието за възрастни, включваща различни видове събития. Продължаващо и редовно интензивно консултиране и информиране беше предоставяне от експертите на Националната агенция на всички посетители, които са пристигнали на място, задават въпроси по телефона, електронната поща и Facebook.

3. преглед на предприети дейности за подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на дейностите, включително от гледна точка на мониторинга и подкрепата. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Националната агенция организира много дейности за подпомагане и мониторинг на бенефициентите. Те включват обучителни сесии, семинари и информационни дни. По този начин Националната агенция ги подпомага, ако има проблеми и им помага да постигнат по-добри резултати в края. Агенцията извършва редовни мониторингови посещения на базата на своя план за мониторинг. По време на посещението на експертите от Националната агенция предоставят консултации на бенефициентите и събират обратна връзка. След посещението се изпращат препоръки. През 2015 г. са били посетени 100% от бенефициентите по проекти въз основа на плана за мониторинг и процедурата. В допълнение Националната агенция предвижда различни начини за подпомагане, като бенефициентите могат да се свържат с Агенцията по телефона, електронната поща или да се срещнат лице в лице.

През 2015 г. мониторингът на финансираните проекти по КД1 и КД2 е напълно изпълнен. Три мониторингови посещения бяха проведени на място в институциите-бенефициенти. На всички бенефициенти след мониторинговите посещения бяха предоставени подробна информация за обратна връзка и препоръки за по-нататъшно подобряване по отношение на напредъка им от всеки етап от проекта. Качеството на изпълнението на проекта се подобрява чрез стриктно и навременно изпълнение на всички препоръки отправено по време на мониторинговите посещения от експертите на Националната агенция. В допълнение, Националната агенция трябва да осигури подходящи последващи действия след посещението, включващи допълнителни целеви проверки, когато е необходимо. Планът за мониторинг за 2015 г. беше изпълнен на 100% за мониторинговите посещения, семинарите, срещите, комуникацията по електронна поща и телефон, посещенията в офиса на Националната агенция.

През 2015 г. Националната агенция прегледа 3 междинни отчета и отчети за напредъка. Всички отчети бяха подадени навреме в Националната агенция. Оценка на окончателните отчети не показва закъснение в изпълнението на проектите. Партньорите по проектите актуализираха времевия график за транснационалните срещи. Успешно беше приключена и оценката на окончателните отчети по програма „Учене през целия живот“ и програма "Грюндвиг". Общо 23 от 23 отчета бяха разгледани от Националната агенция.

4. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите.

Най-значимата положителна обратна връзка получена от заинтересованите страни по Програмата беше свързана с цялостното опростяване и рационализиране на програма „Еразъм +“, и главно по отношение на процесите на кандидатстване и отчитане.

Беше отчетен повишен интерес към дейността за обучение по отношение на използването на дигиталните медии в основните образователни умения за възрастни.

Най-често получаваната обратна връзка от участниците в Програмата е положителна.

Участието в мобилността е повишило мотивация на участниците да продължат да подобряват и да усъвършенстват уменията си.

Знанието, което участниците са придобили ще предостави възможност за дългосрочна заетост и за намаляване на неквалифицирания персонал.

По отношение на КД2: Коментарите, направени от кандидатите, бенефициентите, участниците и другите заинтересовани страни по програма „Еразъм +” са положителни. Подкрепяни са опростяването и дигитализацията на процедурите за кандидатстване и процеса на отчитане.

Бяха направени коментари на някои негативни аспекти, както следва:

Възможността за някои организации да кандидатстват повече от веднъж по едно и също време като партньор и като координатор. Често тези организации имат богат опит и висок капацитет на ресурсите, като по този начин ограничават възможностите за по-малките, новосъздадените и развиващите се организации.

Броят на одобрените проекти по КД2 е твърде малък и в този случай, организациите, които имат предишен опит с проекти по програма „Учене през целия живот” или "Трансфер на иновации" са по-добре подготвени и представени в рамките на Програмата.

По отношение на процеса на отчитане, основната недоволството на бенефициенти по КД2 беше забавянето на стартирането на "Mobility Tool+".

5. Цялостната качествена оценка на изпълнението на дейностите в областта на Образованието за възрастни (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата, както и с контекста на политиките в Образованието за възрастни.

Запазва се тенденцията да продължават да доминират обучителните курсове във финансираните дейности.

По отношение на целите на дейностите и приоритетите на областта, разгледани в проектите, то те съответстват на профила на кандидата и са насочени към потребностите на целевата група.

Във връзка с националната политика, Националната агенция работи успешно в тези направления:

- Да се подобри качеството и ефективността на образованието и обучението и насърчаването на равенството и социалното сближаване.

- Да се увеличат курсовете по основни образователни умения за възрастни, включително и за имигрантите и бежанците. Служителите приеха и разработиха нови техники и методи за своята практика при провокирането интереса и мотивацията на потребителите.

- Да се повишат знанията и компетенциите за работа с хора със специални потребности.

По отношение на КД2: Наблюдавахме, че изпълнението на Стратегическите партньорства в областта на Образованието за възрастни по КД2 е на много добро ниво. Можем да посочим, че програма „Еразъм +” е една от основните програми на ЕС, по която институциите за Образование за възрастни могат да изпълняват своите дейности за да подобряват на сектора на Образованието за възрастни на национално ниво, да създават по-добри условия за заетост и приспособяване към бързо променящата се работна среда за хора извън сферата на официалното образование.

Можем да отчетем, че бяха постигнати стратегическите цели на Програмата и по-специално в тази област. За разлика от 2014 г., през 2015 г. 4 одобрени организации са нови, но въпреки това, констатацията е, че малките организации и доставчиците на Образованието за възрастни са извън Програмата.

Високо оценяваме ясното разделение между проектите в подкрепа на иновациите и проекти в подкрепа на обмена на добри практики, тъй като това ще допринесе за по-доброто разбиране на принципите на Програмата и ще увеличи възможностите за включване на нови организации.

Забелязано е пълноценно развитие и по-добро разбиране на бюджетни редове, което води до по-високо качество на подадените проектни предложения, което е в резултат на целенасочена информационна кампания, която Националната агенция организирана и на която предоставихме на кандидатите специални обяснения по бюджетната философия.

○ **Анализ на приключилите дейности**

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете следната информация за дейностите в областта на Образованието за възрастни, които са реализирани през 2015 година и са селектирани в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2014 г.

1. Моля предоставете Вашия анализ на **тенденциите на реализираните мобилности** (брой, средната продължителност, средно финансиране) в сравнение с реализираните мобилности в предишните години. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилности на персонала**, т.е. : Задачи за преподаване/обучителни събития; Структурни курсове/обучения; Наблюдение на работата.

През 2014 г. бяха финансирани 2 проекта по областта на Образованието за възрастни по КД1. И двата бяха за структурни курсове. През 2015 г. беше приключен единият от тях. Средната продължителност на мобилността за структурните курсове беше 14 дни. Средният размер на безвъзмездната помощ за мобилност е около 3440 евро. В резултат на обучителните събития проведени от Националната агенция, общото ниво на постигнатите цели беше много добро. Основните и най-често срещаните целите на проектите в областта на Образованието за възрастни са:

- Подобряване на компетенциите на персонала в областта на изучаването на чужди езици;
- Подобряване на компетенциите за управление относно управлението на Европейските проекти;
- Подобряване на компетенциите на служителите по отношение на ИТ уменията.

Отчетените постижения след мобилността са: Подобряване на знанията по предмета и/или професионалната област, Наблюдаване на нови обучителни практики/методи преподаване, Създаване на нови контакти и по-добро удовлетворение в тяхната работа.

2. Моля предоставете Вашия анализ на **обратната връзка получена от участниците** в реализираните дейности за мобилност посредством техните окончателни отчети. Такъв анализ **трябва да обхваща всички видове мобилност**, т.е. : Задачи за преподаване/обучение; Структурни курсове/обучителни събития; Наблюдение на работата.

Тъй като размерът на наличните средства е по-нисък, имаше само 2 финансирани проекта през 2014 г. по КД104. Към настоящият момент единият от тях вече е подал окончателния си отчет и беше подложена на анализ, докато другият е все още в процес на изпълнение. Въпреки това продължаващият проект е обект на постоянен мониторинг с цел събирането на адекватна

обратна връзка. Анализът на текущите и приключилите дейности показва, че най-предприеманата дейност е била "Структурни курсове/обучителни събития". Другата възможна дейност въобще не беше представена.

Участниците в мобилността заявиха (както в окончателните отчети, така и по време на текущия мониторинг), че са разширили обхвата и съдържанието на преподаването в областта на строителството, са подобрили своите практически умения както в областта на новите технологии и практики в сектора на строителството, така и в областта на социалните грижи.

След приключването на обученията участниците заявиха, че имат желание да предадат своите знания и умения на ниско квалифицирания персонал от строителните фирми, от което се очаква да се подобрят условията на пазара на труда по отношение на квалифицираните строителни работници.

В съответствие с приключеният проект, кандидатът заявява, че проектните дейности са имали силно въздействие върху участниците, тъй като са съобщили, че изпълнението на този проект е довело до подобряването на техните професионални, личностни и езикови умения в реална работна среда в Англия. Участниците в мобилността имаха възможност да подобрят своите практически умения в областта на дейностите в строителството и извън своята работа и ще ги предадат на своите обучаеми, състоящи се предимно от нискоквалифицирани работници от строителния бранш.

Участието в мобилността повишава мотивацията за обучение за да се продължи да се подобряват и повишават уменията.

○ Дейности за транснационално сътрудничество

1. Моля приложете подробен списък на реализираните дейности. Моля също така опишете реализираните през 2015 г. дейности по Дейностите за транснационално сътрудничество, които бяха по-успешни и обяснете причините за това. Моля също така посочете всички дейности, които не можаха да бъдат реализирани, както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

По време на изпълнението на работната програма на Дейностите за транснационално сътрудничество в областта на Образованието за възрастни през 2015 г., Националната агенция беше изправена пред предизвикателството да изпълнява дейности, като такива дейности не са били планирани. Поради трудният и закъснелият процес на сливане на двете Национални агенции в България през 2014 г. – по програма „Младежта в действие“ и по програма „Учене през целия живот“, и вземайки предвид, че това беше първата година, през която Дейностите за транснационално сътрудничество трябваше да бъдат включени в Работната програма за 2015 г. за да подпомогнат областите на Училищното образование, Обучението на възрастни и Професионалното образование и обучение, Българската национална агенция се сблъска с някои трудности да следва съответната информация.

Тъй като общата цел на Българските дейности за транснационално сътрудничество е да придадат добавена стойност, да повишат качеството на цялостното изпълнение на програмата и да допринесат за повишаване на въздействието от Програмата на системно ниво, Българската национална агенция формира силна мрежа за Дейностите за транснационално сътрудничество между националните агенции в областта на образованието и обучението, особено в областта на Образованието за възрастни, за да може да изпрати участници в Дейностите за транснационално сътрудничество по време на финансово допустимия период на Работната програма за 2015 г. За

да изпълни това, беше изготвен календар с предстоящите Дейности за транснационално сътрудничество в областта на Образованието за възрастни, като бяха избрани конкретни дейности и бяха разпределени средства.

6. Младеж

○ Изпълнение на дейностите по програма „Еразъм +” през 2015 г. – Анализ на предварителните резултати

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете подробно описание на изпълнението на децентрализираните дейности в областта на Младежта през 2015 г..

В тази връзка, с подкрепата на статистическите данни (прикачете също и Статистическо приложение) и други източници на информация, които са на Ваше разположение, моля предоставете:

1. анализ, от гледна точка на съдържанието, свързан със селекционните резултати от дейностите управлявани от Националната агенция (например качеството на получените и финансираните заявления - включително исканията за акредитация -, тенденциите при броя на участниците, институциите, проектите в сравнение с предишните Покани за представяне на проектни предложения, целите, приоритетите и темите, обхванати от финансираните проекти, естеството на планираните дейности и използваните методи във финансираните проекти, профила и географското разпределение на участващите институции и организации, достигнатите целеви групи, по-специално млади хора в неравностойно положение и млади хора със специални потребности от Партньорски страни и т.н.). Такава информация е предвидена за:

а. Ключова дейност 1 (КД105)

През селекционната 2015 година, по отношение на областта на младежта, са получени 644 проектни предложения, което е почти двойно повече в сравнение с 2014 г., като 136 бяха одобрени за финансиране. 138 от проектните предложения преминаха прага на качество. Получихме само 44 недопустими проектни заявления.

58 от заявленията включваха участници със специални потребности, а 431 - младите хора в неравностойно положение.

Най-често подадените предложения са от организации като например: "Неправителствени организации/сдружения/социални предприятия", следвани от "Други" и "Група от млади хора, активни в младежката работа". Публичните органи все още не са толкова активни в кандидатстването. Повечето предложения са получени от Югозападна България, както и от Южна-централна и Югоизточна България, следвани от Северозападна България, Северно-централна България, най-малко предложения са били подадени от Североизточна България.

158 заявления от общия брой на заявленията включват организации от Партньорските страни.

Остава висок броят на новите участници (повече от 40%), които преди това не са получавали финансиране по програма „Младежта в действие“ или програма „Еразъм +“, както през 2014 г. Остава висок и интересът към ЕДС, като бяха получени 46 заявления за акредитация, 35 от които от организации, които никога преди не са участвали в ЕДС.

Тенденцията при одобрените заявления остава непроменена – най-голям брой в зависимост от вида на дейността имат Младежките обмен (Програмни и Партньорски страни), последвани от ЕДС и Младежките работници.

Най-често срещаните приоритети и теми, подчертани в одобрените проекти в сектор "Младеж" са:

- Младеж (Участие, Младежка работа, Младежка политика);
- Творчество и култура;
- Проблемите на пазара на труда, включително кариерно ориентиране/младежка безработица;
- Гражданството на ЕС, Повишаване на информираността и демокрацията в ЕС.

Най-общо казано, делът на проектите, насочени към проблемите на пазара на труда и към младежката безработица обикновено са най-често срещани като тези теми са широко обсъждани в рамките на Българското общество, а неформалното обучение се разглежда като средство за придобиване на конкурентни умения и компетенции по отношение на бързо променящата се сцена на пазара на труда.

б. Ключова дейност 2 (КД205)

В рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. бяха подадени 91 младежки заявления. Заявленията преминаващи прага от 60 точки бяха 40 от 91, което се равнява на 37% успеваемост. По отношение на одобрените заявления, 6 от 91 заявления са получили финансова подкрепа, което се равнява на 5,5% успеваемост. Броят на получените заявления и заявленията, преминаващи прага от 60 точки се е увеличил в сравнение с предходната година. Цялостното качество на заявленията може да бъде считано за добро, въпреки че в някои заявления имаше недоразумение за концепцията на интелектуални продукти. Кандидатите предвиждат продукти като например доклади от срещи по проекти, интернет страници, брошури по проекта и др. Объркването е не само по отношение на продуктите, има известни неясноти за допустимите единични разходи за ръководителите и административния персонал. За да се изпълнят поставените цели, кандидатите използват разнообразни неформални образователни методи и подходи.

През 2015 г. се запазва тенденцията и отново най-активните организации в областта бяха младежките организации, неправителствените организации и сдруженията с нестопанска цел, и т.н. В областта на Младежта около 70% от заявленията бяха подадени от младежки организации. За съжаление местните/регионалните/публичните органи не представляват голяма част от кандидатите и/или организациите-партньори. Най-голямата част от кандидатите са неправителствени организации. В последната Покана за представяне на проектни предложения за 2015 г., наблюдавахме, че заявленията, които включват университети са се увеличили спрямо първата и втората покана.

Видът на заявленията, главно целите на предложенията, варират измежду: активно гражданство и младите хора, межкултурен диалог, социално включване и солидарност, по-специално чрез повишаване на възможностите на младите хора за мобилност с цел обучение, подобряване на нивото на ключовите компетенции и уменията на младите хора, включително и на тези в неравностойно положение. Налице е увеличение на броя на заявленията, включващи млади хора в неравностойно положение в сравнение с предходната година. През 2015 г. процентът на заявленията, включващи млади хора в неравностойно положение беше 28% от подадените заявления. Значително по-малко бяха заявленията, включващи участници със специални потребности - едва 5,5% от подадените заявления.

Най-посочваните приоритетите в заявленията са: насърчаване на образованието по предприемачество и социалното предприемачество сред младите хора, развиване на основни и кръстосани умения използвайки иновативни методи, насърчаване на овластяването, участие и активно гражданство на младите хора, укрепване на образователните и обучителните пътища на учителите и младежите работници, повишаване на дигиталната интеграция в ученето, преподаването, обучението и младежката работа на различните нива.

Имайки предвид финансираните проекти, посочените приоритети са: насърчаване на образованието по предприемачество и социалното предприемачество сред младите хора, насърчаване на овластяването, участие и активно гражданство на младите хора, укрепване на образователните и обучителните пътища на учителите и младежите работници.

Основните теми във финансираните проекти са предприемаческо обучение - образование по предприемачество, гражданството на ЕС, повишаване на информираността и демокрацията на ЕС, включване - справедливост, отворено и дистанционно обучение, ИКТ - нови технологии - дигитални компетенции, нови иновативни учебни програми/образователни методи/разработване на обучителни курсове.

По отношение на географското разпределение, тенденцията от миналата година се запазва и отново Югозападния регион имаше най-висок резултат. Наблюдавахме, че броят на заявленията от Северозападния регион се е увеличил и през 2015 г. е с 6,7% по-висок в сравнение с миналата година.

с. Ключова дейност 3 (КД347)

Бяха успешни усилията на Националната агенция при насърчаването на организациите да подават предложения по Структурния диалог. Те са се увеличили от 2014 г. и повечето от тях са с по-добро качество. В сравнение с предишната селекционна година също така се е увеличил броят на младите хора, които са пряко включени в проектите, както и на младите хора в неравностойно положение.

Общо бяха подадени 71 проекта по КДЗ, като 31 от тях преминаха прага за качество от 60 точки, което прави 43,66% успеваемост. Одобрените заявления са 11, което представлява 15,49% от кандидатите. През 2015 г. видът на всяко предложение е национална младежка среща, която предлага пространство за обмен на информация, дискусии и активно участие на младите хора. Дейностите са водени от младите хора, като те са активни от подготовката до последващите действия по проекта.

Качеството на заявленията може да бъде считано като по-добро в сравнение с първата година от изпълнение на Програмата. Организациите, които имат опит в предишната селекционна година имат по-малко трудности с формуляра за кандидатстване. През 2015 г. процентът на заявленията, включващи млади хора в неравностойно положение е 36,3% от подадените заявления. Заявленията, включващи участници със специални потребности беше 8,45% от подадените заявления.

Най-посочваните приоритетите в одобрените заявления са: срещи на млади хора с отговорните за младежката политика; насърчаване на социалното включване на младите хора; насърчаване на практическия предприемачески опит при вземането на решения; насърчаване на участието на младите хора в Структурния диалог и пресъздаване на работата на демократичните институции и лицата, вземащи политически решения, подобряване на нивото на ключовите компетенции и уменията, подкрепа на обмена на добри практики, взаимното обучение и сътрудничество между хората, правещи политики.

Видовете кандидатстващи институции до голяма степен са същите като тези, които са кандидатствали в Поканите за представяне на проектни предложения през предходната година. Около 91,5% от заявленията в областта на КДЗ бяха подадени от предприятия. Тенденцията е, че най-активните организации в областта бяха младежките организации.

По отношение на географското разпределение на искането, Националната агенция счита като добър балансът между шестте социално-икономически географски региони на България. В процента съотношение, резултатите са както следва: Югозападен регион (където се намира столицата София) – 46,48%; Северозападен регион – 8,45%; Северен-централен регион – 11,27%; Южен-централен регион – 18,31%; Североизточен регион – 7,04%; Югоизточен регион – 8,45%. Също така, всички одобрени проекти по КДЗ през селекционната 2015 година идват от Югозападния регион на България.

Що се отнася до навлизането на нови участници в Програмата, Националната агенция успя да запази тенденцията от 2014 г., която беше да се привлекат повече нови участници в Програмата. По тази причина около 71,83% от кандидатстващи организации по КДЗ могат да бъдат считани като нови участници.

2. преглед на предприетите дейности за **популяризиране на горепосочените децентрализирани дейности**, както и на **централизираните дейности** в областта на Младежта. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

Националната агенция популяризираше децентрализираните и централизираните дейности в областта на Младежта чрез две информационни събития, които бяха проведени през 2015 г., и които насочени само за областта на Младежта. Наред с децентрализираните дейности, експертите предоставяха информация за централизираните действия и за възможностите за кандидатстване, позовавайки се на Ръководството на потребителя и информацията, предоставена на интернет страницата на Европейската комисия.

На тези събития присъстваха повече от 80 участника - млади хора, младежки работници, представители на неправителствени организации от сектора на Младежта и т.н. Също така, експертите на Националната агенция предоставяха информация за 3-те Ключови дейности на Програмата по време на информационните дни по програма "Еразъм + ", които се проведоха на 29 януари 2015 г. и на 11-12 февруари 2015 г.; по време на Европейската седмица на младежта - проведена на 3-5 май 2015 г. с повече от 7000 участника. Партньори на събитието бяха Министерството на младежта и спорта и Община Варна, която е избрана за Европейска столица на младежта за 2017 г.; по време на Деня на Европа - 9 май 2015 г. с повече от 1000 участници.

Присъстваха заместник министър-председателя г-жа Меглена Кунева, както и други официални гости, а много медии отразиха събитието.; Семинар относно мобилност 2, беше проведен на 24 април 2015 г. с повече от 60 участници, както и други информационни кампании, осъществени от партньорите на Националната агенция. Експертите на Националната агенция, провеждаха консултации на място и по телефон, електронна поща и Facebook. През 2015 г. Националната агенция разшири използването на социалните медии за популяризирането на централизираните и децентрализираните дейности на Програмата. Експертите от Националната агенция участваха в няколко национални медийни събития. По време на тези събития, Националната агенция предостави информация за всички инициативи в сектора на Младежта, както и за начините за подаване на успешни заявления в този сектор.

Експертите от Националната агенция участваха в радиопредавания, на които бяха обсъждани важни теми, като например качеството на проектите и процеса на кандидатстване в сектора на Младежта.

3. преглед на предприети дейности **за подпомагане и повишаване на качествено изпълнение на дейностите**, включително от гледна точка на **мониторинга и подкрепата**. Всяка информация, която е предоставена в този раздел, не трябва да бъде повтаряна в раздел 7 "Хоризонтални дейности и действия".

През 2015 г. бяха проведени 56 мониторингови посещения на място в областта на Младежта. В това отношение, графика за мониторинг беше изпълнен на 95%. Всички други посещения са планирани за изпълнение през 2016 г., тъй като те са по дългосрочни проекти по ЕДС, които към настоящият момента са в начален етап на изпълнение и ще бъдат приключени в края на годината.

Изпълнявайки плана за мониторинг за 2015 г. за сектор "Младеж" по КД2 бяха извършени 4 мониторингови посещения от Националната агенция. Това съставлява 80% от проектите, тъй като общо 6 проекта бяха одобрени за финансиране през 2014 г.

6 от 7 одобрени проекта бяха предмет на мониторинг по КД3.

Мониторингът се прилага във всички основни форми, като мониторингови посещения, семинари, срещи, комуникация по електронна поща и телефон, посещения в офиса на Националната агенция. Процесът на мониторинг обхваща различни етапи от изпълнението на проекта с цел подобряване на качеството на всички проектни дейности.

Срещите лице в лице са основния инструмент за подпомагане на бенефициентите. Редовните консултации на бенефициентите намаляват риска от несъответствия и трудности по време на изпълнението на проектите.

През 2015 г. Националната агенция е прегледала всички подадени отчети по отношения на тази Ключовата дейност.

4. Най-значимите (положителни и отрицателни) **обратни връзки получени от заинтересованите страни по програмата** (например кандидати, бенефициенти, участници, други заинтересовани страни, които не получават субсидии по Програмата) по отношение на правилата и процедурите на Програмата, съдържанието и въздействието на дейностите.

КД105: Една от най-често срещаната обратната връзка, която получаваме почти ежедневно се отнася за ивиците на разстоянията за пътуване, които в повечето случаи не осигуряват необходимото съфинансиране за пътните разходи на участниците, както е очаквано от кандидатите. Освен като се има предвид, че Програмата се основава на принципа на съфинансиране, в някои случаи, когато са засегнати участници с икономическите трудности, този проблем не им позволява да участват в проекти. Това особено важи, когато пътуването се отнася за страни, за които няма нискотарифни полети, или за които не са на разположение други евтини начини за международен транспорт. Постоянно напомняме на нашите бенефициенти за гъвкавостта, предоставяна от Програмата по отношение на трансферите между различните бюджетни редове.

Новите участници за частта от Програмата относно младежката мобилност изпитват силната конкуренция на по-опитните организации, на които в някои случаи са финансирани няколко проекта в рамките на една и съща селекционна година. Имайки предвид, че профилът и опитът на кандидатите винаги се оценява във връзка с планираните проектни дейности, това неблагоприятно положение за новите участници поставя под въпросителна някои въпроси на равнопоставеността. Всички бенефициенти споделят, че сега процедурите за окончателно отчитане са много по-лесни в сравнение с програма „Младежта в действие“ въпреки техническите проблеми с МТ+, с които бенефициентите се сбъскват по време на етапа на отчитане. Но всички тези технически проблеми са незабавно докладвани чрез ИМТ, като често са били разрешавани в кратък период от време, така че отчетите да могат да бъдат подавани без големи закъснения или трудности.

По-малката бумашина е основното предимство на настоящата процедура за отчитане чрез МТ+ за бенефициентите. От друга страна, понякога е трудно за бенефициентите да разберат, че МТ+ се използва за да се изчисли какъв е размерът на безвъзмездните средства, които са дължими на бенефициента въз основа на броя на дните, броят на участниците и т.н. Липсващата опция в МТ+, за показване на направените трансфери (както е предвидено в Споразумението за отпускане на безвъзмездни средства), също обърква кандидатите, тъй като те трябва да имат вътрешна отчетност в организацията, при която направените разходи за даден участник може да се различават от тези, които са описани в мобилността за същия този участник в МТ+.

Бенефициентите и заинтересованите страни декларират силно положително въздействие върху преките участници, след като те са взели участие в дейности от финансираните проекти. Това е също видимо и от отчетите на участниците в МТ+.

КД2 - В някои заявления е налице неразбиране на концепцията за интелектуалните продукти. Кандидатите предвиждат продукти като например доклади от срещи по проекта, интернет страници, брошури по проекта и др. Объркването не е само по отношение на продуктите: има известна неяснота за допустимите единични разходи за ръководителите и административния персонал. За да изпълнят поставените цели, кандидатите използват различни неформални образователни методи и подходи. Националната агенция забелязва, че някои кандидати не разполагат с достатъчно опит по отношение на това, как да се подготви бюджета на проекта, не разбират много добре правилата за разработване на бюджетната част от предложението и разчитат основно на транснационалните срещи, а не на интелектуалните постижения по проекта.

КД2, КД3: Националната агенция потвърждава както увеличеният брой на предложенията в областта на Младежта, така и броят на младите хора в неравностойно положение.

КД3: Организацията, които имат опит в предишната селекционна имат по-малко трудности с формуляра за кандидатстване. Успешно бяха проведени семинари, които предоставят пространство за обмен на информация и за дебати на много млади хора, които са участвали в демократичния живот и са взаимодействали с хората, вземащи решения.

5. **Цялостната качествена оценка на изпълнението** на дейностите в областта на Младежта (положителни постижения, срещани трудности, цялостна преценка на актуалното състояние) във връзка с целите и приоритетите на Програмата, както и с контекста на политиките в областта на Младежта.

КД105: Всички участници споделят в своите индивидуални отчети, че са придобили нови умения и компетенции по време на дейностите по проектите. Тези резултати от обучението ще бъдат използвани в тяхната младежка работа или за по-висока конкурентоспособност на пазара на труда. Някои споделят, че са придобили нови умения чрез новите медийни инструменти, като

например социални медии, видео продукции, фотографии и др., които трябва да бъдат използвани за тяхната професионална реализация. Доброволците споделят, че тяхната доброволческата служба е променила хода на тяхното бъдеще, или на личностна или професионална реализация.

Въздействието на ЕДС на национално ниво е доста забележимо, тъй като насърчава доброволството като концепция сред младите хора, младежките организации и дори е забелязвано в много от социалните кампании и събитията в сектора. Това въздействие също така има положително влияние върху процеса на адаптиране на националния Закон за доброволството, който е бил на дневен ред през последните няколко години.

Програма „Еразъм +“ предоставя възможност на много кандидати да създадат и поддържат сътрудничество с организации не само в цяла Европа, но и извън ЕС. Особено ценни са взаимоотношенията и общите дейности на българските организации с организациите от Партньорските страни, които продължават дори след като проектите са приключили.

КД2, КД3: Като цяло, общата качествена оценка на дейността в сектора на Младежта е добра. Бяха постигнати целите, които са определени за сектора през 2015 г. Налице е увеличение на подадените и одобрените заявления, което означава, че се увеличава интересът към Програмата. Повечето от младежките проекти, които бяха изпълнени до момента през 2015 г. успяха да постигнат целите, определени в заявленията. Финансираните проекти се фокусираха върху теми като например: Насърчаване на образованието по предприемачество и социалното предприемачество сред младите хора, Насърчаване на овластяването, Участие и активно гражданство на младите хора, Укрепване на образователните и обучителните пътища на учителите и младежките работници, Осигуряване на платформа за младите хора където могат да изразяват своите становища и да разрешават на проблеми, които касаят пряко живота им, чрез много срещи с хората, вземащи решения за политиките.

Като трудност бихме могли да отбележим високото искане за финансиране, което не можа да бъде изпълнено поради не толкова високия наличен бюджет за някои дейности.

Остава висок интересът към частта Младеж на програма "Еразъм +" също и защото към настоящият момент в нашата страна това е единственият работещ инструмент за предоставяне на финансова подкрепа както за изпълнението на младежки дейности, така и за подпомагане на изпълнението на националната и на Европейската младежка политика.

○ Дейности за транснационално сътрудничество

1. Моля приложете подробен списък на реализираните дейности. Моля също така опишете реализираните през 2015 г. дейности по Дейностите за транснационално сътрудничество, които бяха по-успешни и обяснете причините за това. Моля също така посочете всички дейности, които не можаха да бъдат реализирани, както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

Традиционно, Дейностите за транснационално сътрудничество в областта на Младежта, както домакинствани, така и изпращащи, бяха широко практикувани през 2015 г.

Наблюдавайки внимателно Европейската стратегия за обучение (ETS), нашият основен фокус беше отделен на подпомагането на развитието на качествена младежка работа чрез изграждане на капацитет, за да се постигнат успешни резултати от младежката работа. Осигурявайки

различни възможности за обучение, считаме, че предоставянето на множествен достъп, който предложихме на участниците през 2015 г. за различни Дейности за транснационално сътрудничество, като стойностен и устойчив принос. Той разглеждаше всички нива на младежката работа - личностно развитие на човешките ресурси на младежките работници, младежки лидери, млади хора, доброволци, работещите на свободна практика, предоставяне на професионални компетентности, умения и нагласи на учителите; организационно развитие за повишаване на информираността, представяне на стратегии и улесняване на процесите в младежките неправителствени организации; осигуряване на систематична рамка, която да позволи на съответните институции да повишат капацитета си.

През 2015 г. Националната агенция реализира 7 домакински Дейности за транснационално сътрудничество, по време на които пристигнаха 166 участника, а 101 български участника бяха изпратени в Дейности за транснационално сътрудничество в Европа, като общо 267 участници бяха включени Дейности за транснационално сътрудничество.

Въпреки че отчитаме всички дейности, като успешни, отличаваме 2 домакински Дейности за транснационално сътрудничество като изключително стойности:

Обучителния курс "От Дневник до Сертификат" беше пилотен проект, уникален за Европа, разработен съвместно с РЦ САЛТО и насочен към запълване на пропастта между записването на нечие обучение по време на проекта и описанието на придобитите компетенции в сертификата Youthpass. Бяха анализирани потребностите на и предизвикателствата пред заинтересованите страни, както за да се подпомогне концептуалното разработване и подготовката на целия проект, така и за да се помогне на и улесни процеса. Участниците научиха какво трябва да бъде записано в сертификата за да се възползват по най-добрия начин от него и как всеки трябва да описва резултатите от обучението. Беше предоставена ценна подкрепа на процеса на идентифициране и описване на резултатите от обучението в Youthpass за различни цели: контекст на заетостта, по-нататъшно образование, валидиране на компетентности. В резултат от това беше публикувана практическа брошура с резултатите от обучителния курс.

COMETS ICC – Пилотно обучение за учители относно межкултурните компетенции, основано на модела на компетенциите за учители в Европейската стратегия за обучение, работещи на международно ниво беше отново създадено в тясното сътрудничество с РЦ САЛТО и беше проведено в България. Това ново обучение предостави на напредналите учители възможности да отразяват, обсъждат и доразвиват през следващите години различните области на компетенции в модела на компетенциите в Европейската стратегия за обучение. Неговата цел беше да допринесе за развитието на качеството на младежката работа и практиките в обучението, да въведе на практика модела на компетенциите в Европейската стратегия за обучение; да подпомогне Националните агенции при работата им с учителите по отношение на развитието на компетенциите и да допринесе за професионалното развитие на учителите.

Поради късното стартиране на изпълнението на Работната програма за 2014 г., повечето от Дейностите за транснационално сътрудничество бяха изпълнени по време на периода на допустимост за 2015 г. и се припокриваха с планираните Дейности за транснационално сътрудничество за 2015 г. Това леко обърка графика и доведе до натрупване на събития. По тази причина не успяхме да проведем 1 домакинство на Дейност за транснационално сътрудничество "Межкултурен дневен ред". Тази Дейност за транснационално сътрудничество беше отложена и преместена в Работната програма за 2016 г.

През 2015 г. Ръководството на Българската национална агенция постави допълнителна стойност на Дейностите за транснационално сътрудничество и по този начин, беше създаден отделен отдел с 3-ма служители на пълно работно време и 2-ма координатори на непълно работно

време, отговорни за всички сектори на Дейностите за транснационално сътрудничество и Eurodesk. Това позволи по-добър административен и системен подход и позволи на дейността да стане по-видима и оценявана. Бяха одобрени подробни вътрешните процедури за Дейностите за транснационално сътрудничество, популяризирането на Дейностите за транснационално сътрудничество беше широко разпространено и се увеличиха качествените заявления.

По отношение на оценяването, Националната агенция разработи стандартен набор от формуляри за обратна връзка, които се използват след участие в различни Дейности за транснационално сътрудничество, като това ни позволява да оценим обучителните аспекти от обученията.

7. Хоризонтални дейности и действия

○ Взаимодействие и междусекторно сътрудничество

Моля предоставете:

1. акцентът по отношение на това, как **междусекторното измерение на Програмата** беше реализирано в дейностите, управлявани от вашата Национална агенция, (например взаимодействие между институции и организации от различни области; участие на предприятия, публични органи и "необичайни" участници; резултатите от селектираните проекти въздействащи върху различните области на образованието, обучението и младежта, и т.н.)
2. общ преглед на **реализираните дейности от вашата Национална агенция** с цел насърчаване на междусекторното измерение на Програмата, включително дейностите за сътрудничество с други Национални агенции в страната (ако програмата „Еразъм +” се изпълнява от повече от една Национална агенция в страната).
3. ако е приложимо, информация за взаимодействието и допълняемостта реализирани с други Европейски или национални програми/инициативи.

През 2015 г. Националната агенция продължи своята работа, насочена към популяризирането на междусекторните възможности на програма „Еразъм +“. Тъй като това беше втората година от Програмата, повече кандидати бяха заинтересовани да работят по проекти, включващи различни партньори, за да използват пълноценно техният специфичен експертен опит и за да могат да свържат различните области на образованието, обучението и младежта.

По отношение на междусекторен сътрудничеството, то то най-ясно може да бъде наблюдавано в рамките на Стратегическите партньорства по КД2. В областта на Училищното образование може да бъде отбелязано, че като цяло, средните училища са склонни да си сътрудничат с университети и с центрове работещи с деца със специални потребности. Освен възможностите за сътрудничеството между училищата (КД219), институциите, които са кандидатствали за обикновенни Стратегически партньорства в областта на училищното образование (КД201), успяват успешно да включат публични и частни институции, разработващи иновативни практики и умения, като например предприемачеството в средните училища.

Областта на Професионалното образование и обучение традиционно е по-отворена към междусекторното сътрудничество. Това също така е и областта, която е най-запозната с техниките за управление на проекти, произтичащи от предишната дейност „Тансфер на иновации“ в рамките на програма „Леонардо да Винчи“. Това може да бъде забелязано в рамките на Стратегическите партньорства (КД202) през 2015 г., както и когато доставчиците на ПОО често си сътрудничат с университети, частни предприятия, бизнес консултантски фирми и т.н.

Сътрудничеството между многопрофилна болница, два университета и институт за трансплантация е интересен пример в областта на Висшето образование (КД203). Например, в областта на Образованието за възрастни (КД204) може също така да бъде наблюдаван общ модел, при който доставчиците на Образование за възрастни често си сътрудничат с висши училища, фондации или търговски камари. Областта на Младежта (КД205) е представена предимно от междусекторно сътрудничество между младежки форуми, асоциации, фондации и т.н.

Значителна част от дейностите, които Националната агенция е реализирала през 2015 г. бяха насочени към популяризирането на междусекторното измерение на Програмата. Голяма част от информационните кампании в рамките на Поканата за представяне на проектни предложения за 2015 г. бяха съвместни, включващи всички области на образованието, обучението и младежта тъй като в страната има една обща Национална агенция. В допълнение, няколко информационни семинара бяха организирани по такъв начин, който улесняваше представянето на няколко области в общи сесии, посветени на КД1 или КД2, а именно: Училищното образование и Образованието за възрастни, Образованието за възрастни и Професионалното образование и обучение, Училищното образование и Младежта, и т.н. По-долу в съответните раздели може да бъде открита повече информация за информационните кампании.

В допълнение, интернет страницата на Националната агенция е един от основните източници за навременното разпространение на информация и за представянето на междусекторните възможности на Програмата. През 2015 г., също така беше доразвита Facebook страницата на Националната агенция, за да се предостави полезна информация за бъдещите Покани за представяне на проектни предложения, уебинарите, съвместните инициативи и т.н.

По отношение на взаимодействието и допълняемостта реализирана с други Европейски и национални програми и инициативи, Националната агенция участва активно в няколко политически ориентирани процеса, като например: разработването на новата Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020" (OP SESG) , разработването на Националната стратегия за учене през целия живот 2014-2020, организирано от Министерството на образованието и науката и т.н. В допълнение, Националната агенция е отговорна и за други дейности на ЕС, като например: eTwinning, Europass, Euroguidance, Eurydice, което предоставя възможност за допълнително сътрудничество и взаимодействие.

○ **Справедливост и включване**

Моля, предоставете общ преглед на **реализираните дейности от вашата Национална агенция** с цел насърчаването на проекти/инициативи, които популяризират включването на целевите групи в неравностойно положение, по-специално на новопристигналите имигранти, лицата, търсещи убежище и бежанците.

Националната агенция е напълно запозната с важноста за справедливостта и включването на целевите групи в неравностойно положение, новопристигналите имигранти, лицата, търсещи убежище и бежанците. Предоставя се информация по отношение на това, как могат да бъдат включени тези групи от хора в проекти във всяка съответната проява, организирана от Националната агенция. Националната агенция обръща специално внимание на сектора на Младежта (но не само), в който могат да участват младите хора в неравностойно положение.

○ **Комуникация, информиране, разпространение и използване на резултатите от Програмата**

Моля предоставете:

1. кратък преглед на реализираните дейности, инструменти и материали от вашата Национална агенция, **различни от тези, които вече описани в секторните раздели или в гопрепосочения раздел 7.1.2**, с цел да се предостави информация за Програмата, както и за да се разпространят и използват резултатите от проектите и Програмата. Моля, посочете всички дейности, които не можах да бъдат реализирани

както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

През годината, Националната агенция използва множество инструменти за разпространение и популяризиране на програма „Еразъм +“, като основната цел е да се предостави достъп на различните целеви групи да получат необходимата информация. Интернет страницата на Националната агенция предоставя отворен, лесен и удобен за потребителя достъп до общата информация за Програмата, както и директни връзки към Ръководството на Програмата, Поканите за представяне на проектни предложения, формулярите за кандидатстване, линкове към интернет страницата на Комисията, информация за връзка с Националната агенция и т.н. В допълнение, посетителите на интернет страницата могат да се възползват от модули, като например: видеонасоки за кандидатстване, интерактивен навигатор в Програмата, бази данни с примери за проекти, статистика и т.н. Също така, интернет страницата е директно свързана с каналите на Националната агенция в различните социални медии - Facebook, Twitter, YouTube и др. В този период, социалните медии бяха използвани за предаване на директни съобщения към потенциални бенефициенти, за популяризиране на предстоящите информационни събития и отворените Покани за представяне на проектни предложения, за организиране и реализиране на он-лайн информационни кампании и т.н. Националната агенция ще продължи да използва своята Facebook страницата като най-добрия и най-бързият начин да се достигне до много хора и да ги информира за програма „Еразъм +“.

Също така, Националната агенция разпространява информационни материали и публикации по отношение на всички образователни сектори по време на събитията на място и на националната информационна кампания.

За да достигне до всички целеви групи и до потенциалните бенефициенти, Националната агенция продължи да използва вече създадените канали за комуникация и предоставяне на информация, като например: семинари и конференции за популяризиране, информационни дни, информационни събития на място във всички образователни сектори със специално оформени презентации на Програмата за всеки образователен сектор, различни обучения, работни семинари и изложения - участие с информационни щандове и т.н.

В началото на 2015 г. Националната агенция започна мащабни информационни кампании с информационни дни на място във всички сектори, различни конференции, изложения и тържества. Бяха обхванати повече от 20 града в България по време на информационната кампания. В споменатите събития бяха представени възможностите на всички сектори, които те предоставят на бенефициентите.

По време на информационните дни бяха представени всички възможности за бенефициентите в секторите, общата Покана за представяне на проектни предложения и формулярите за кандидатстване за 2015 г. по КД1 и КД2. Тази кампания се проведе в много активен период преди крайните срокове за подаване на проектни предложения. Информационните дни се проведеха в следните градове: Перник - 29.01.2015 г., София - 12.02.2015 г., Бургас - 19.02.2015 г., Силистра - 03.11.2015 г. и др. Част от дневния ред се състоеше от панели с презентации от бенефициенти с вече стартирали проекти в секторите по КД1 и КД2, които вече са били финансирани от Националната агенция през първите две години на програма „Еразъм +“. Годишната валоризационна конференция по програма „Еразъм +“ се проведе на 10 декември 2015 г. в гр. София. Финансираните организации бяха представени чрез отделни щандове, на които представяха нови методи, интересни идеи и добри практики. Общият брой на участниците беше 247.

Също така, Българската национална агенция подготви съвместна публикация – програма „Еразъм +“ – eTwinning: "Насърчаване на грамотността и четенето", която съдържа ценна информация за добрите методи на преподаване и практиките в областта на насърчаването на грамотността и четенето, представени по време на 4^{тата} Национална конференция "Насърчаване на грамотността и четенето" през 2015 г.

2. Моля, **отбележете кутийката по-долу**, за да потвърдите, че системата EplusLink е била правилно актуализирана, за да позволи на платформата за разпространение - VALOR да показва примери за добри практики от реализирани проекти в рамките на всяка съответна дейност, както е посочено в Приложението на Ръководството за Националните агенции.

Потвърждавам

○ **Анализ на постиженията/резултатите от Програмата основан на доказателства**

1. Моля, предоставете кратък преглед на набора от реализираните дейности от вашата Национална агенция, **различни от тези, които вече описани в секторните раздели или в гопрепосочения раздел 7.1.2**, с цел събирането на **доказателства за постигнатите резултати** от Програмата.

Националната агенция е сформирала екип от експерти, които да наблюдават и да събират постижения. Екипът за анализ на Националната агенция наблюдаваше и обобщи, че:

- Разработихме процедура относно изпълнението на Програмата на национално ниво. Процедурата съдържа много ясни и измерими показатели. Всички служители са ангажирани да съберат съответната информация. Ръководителят на отдела проверява и обобщава информацията в екселски таблици. Директорът на дирекцията извършва анализ на предоставената информация и изготвя доклад до изпълнителният директор на Националната агенция. Ако е необходимо може да бъде направена препоръка, за да се осигури по-доброто изпълнение на програма „Еразъм +“ на национално ниво;

- Статистическата информация поискана от Европейските и националните органи във връзка с изпълнението на Националните програми, Европейските програми, като например Европа 2020, Образование и обучение 2020 г. и т.н.

Българската национална агенция е част от RAY-мрежата от 2009 г. в направлението за изследванията основани на анализи на програма „Младежта в действие“.

RAY-мрежата планира да продължи тази работа за целия период на програма „Еразъм +“: програма „Младежта в действие“ от 2014 до 2020, докато се опитва да разшири мрежата и да ангажира повече страни, за да получи още по-широка картина на резултатите от дейностите, финансирани чрез Програмата.

Резултатите от националното проучване за изпълнението на програма „Младежта в действие“ за предишния програмен период показаха, че почти половината от участниците в проекти твърдят, че в резултат на участието им вече са по-активни в социалния и политическия живот, успели са да изразят себе си и да споделят мнения по по-добър начин, както и че са по-съзнателни граждани. Програмата беше много успешна по отношение на насърчаването на активното участие на младите хора в системата на представителната демокрация. Все още сме част от мрежата и ще продължим да провеждаме проучвания по темата.

В края на 2015 г. стартирахме първите 2 изследователски проучвания за мониторингови изследвания:

1 / с лидерите на проекти, финансирани през периода м. януари – м. август 2015 г.

2 / с участниците в младежки проекти, финансирани през същия период.

Очакваната информация с отговорите на младите участници ще бъде получена в края на месец януари 2016 г.; Информацията от ръководителите на проектите - в края на м. февруари 2016 г.

ЧАСТ II – УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ПРЕЗ 2015 Г.

1. Изпълнение на Общата Покана за представяне на проектни предложения

○ Политика за разпределение на безвъзмездните средства

Моля, опишете предприети мерки с цел **информирането на потенциалните кандидати** за нивото на разпределените средства отпуснати за всяка от дейностите, управлявани от Националната агенция. Ако е приложимо, моля докладвайте за **срещнатите трудности от Националната агенция при спазването на първоначално определената политиката на разпределение** в Работната програма на Националната агенция. Моля също така да подчертаете причините за такива трудности и предприетите мерките от Националните агенции на равнището на бюджетни трансфери между дейностите.

Както през първата година от изпълнението на „Еразъм +“, през цялата 2015 г. ЦРЧР продължи да разпределя бюджета справедливо, прозрачно и при спазване на политиката на разпределяне на безвъзмездната помощ, която първоначално е определена в Работната програма на Националната агенция.

За да увеличи максимално усвояването на бюджета, Българската национална агенция използва възможността да прехвърля средства между Ключовите дейности в рамките на дадена област на образованието, обучението или младежта, както и между областите на образованието и обучението, както е определено в Делегираното споразумение, така и в подадените искания за изменение по отношение на областта на Висшето образование по Ключова дейност 2 и Ключова дейност 3.

По отношение на предприетите мерките за информиране на потенциалните кандидати, съобщихме бюджетът, разпределен за всяка дейност, област и действие от всяка определена Покана за подаване на проектни предложения използвайки както интернет страницата на Националната агенция и нейната Facebook страница, така и чрез презентации представяни на всички събития и дейности, които бяха организирани за популяризирането на Програмата.

○ Превод на референтни документи

Моля, информирайте накратко за начина на извършване на изпълнението на **преводите на референтните документи по програма „Еразъм +“** от вашата Национална агенция (евентуално в сътрудничество с други Национални агенции). Моля също така да докладвате за всички значителни трудности или закъснения.

Националната агенция превежда и приспособява всички документи, които са от значение по отношение на програма „Еразъм +“.

○ Селекционен процес за отпускане на безвъзмездни средства

Моля предоставете информация за:

1. основните **административни и IT предизвикателства, проблеми или забавяния**, с които се сблъска вашата Национална агенция при организирането на различните

етапи от селектирането на проектите (например проверки за допустимост и двойно финансиране, валидиране на организации, оценка на критериите за селекция и финансиране, селекционен панел и решения за отпускане и публичност на/уведомление за резултатите от селекцията). Ако е приложимо, моля също така да подчертаете предприетите действия за намаляване или справяне с трудностите.

Появиха се два основни проблема по време на селекционната процедура и подготовката на Споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства по КД107. Първият от тях беше свързан с партията за операциите EPlusLink – КД107 – Селекционен процес. Имаше разлика във версията на преработения бюджет, като всички наши проекти с ENI Русия бяха отхвърлени поради липса на средства. Поради тези причини не можахме да изтеглим информацията за списъка с класирането на селектираните проекти.

Вторият беше свързан с анексите на договорите по КД107. Отчетите в EPlusLink не генерираха информация и Националната агенция не можа да подготви приложенията. Имаше проблем с обединяването на файлове за приложенията.

Проблемите бяха докладвани чрез ИМТ. Приложенията бяха приготвени ръчно един по един, което беше дълго и отнемащо много време процедура. Това доведе до цялостно забавяне в подготовката и подписването на Споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства с бенефициентите.

По отношение на процеса на отчитане, основното недоволството на бенефициентите по КД2 е забавянето на стартирането на приложението за отчитане в "Mobility Tool+".

Важно е да бъде отбелязано, че Националната агенция, както и нашите външни експерти високо оценяват въвеждането на ОЕЕТ. Използвахме възможностите на инструмента за да проследяваме и да проверяваме целия процес на оценяване. ОЕЕТ предоставя възможност да се наблюдава работата на всеки оценител, да се сравнява тяхната работата и да се проследява техния напредък, което допринесе за навременното приключване на процеса на оценяване.

2. Основните **положителни аспекти**, както и областите на бъдещите подобрения в начина, по който Националната агенция организира **процеса на извършване на качествена оценка** (т.е. банка от експерти, обучение на експерти и вътрешни оценители от Националната агенция; помощни материали, и т.н.).

Националната агенция продължава установената практика да се назначават само външни експерти в процеса на оценяване на подадените заявления, за да се гарантира максимална степен на обективност и експертиза в процеса на оценяване. Поради тази причина, Националната агенция традиционно поставя акцент върху целенасочено и подробно обучение на външните експерти.

През 2015 г., Националната агенция осъществи обучение с продължителност от два дена и половина, посветено на външните експерти, чийто професионален профил е подходящ за оценяване на заявленията за отпускане на безвъзмездни средства подадени по Програма „Еразъм +“.

Освен това, бяха реализирани допълнителни обучения за външни оценители преди всяка оценителна сесия в областта на Младежта по КД1, КД2 и КД3.

По време на обучителните събития на външните оценители акцентът беше поставен върху важността на тяхната роля и задачите, които ще бъдат предприети в съответствие с Ръководството на Програмата, Насоките за потребителите и Ръководство за експерти, както и в съответствие на настоящото Европейско и национално развитие на политиките в даден сектор на

образованието и обучението. Това позволява на външните оценители да получат по-пълна и цялостна представа за контекста на политиката и съответно да извършат оценката на подадените заявления срещу ключовите приоритети в областта.

Основната ни цел във връзка с обученията на оценителите през 2015 г. беше да осигурим пълно разбиране на философията на програма „Еразъм +“ от гледна точка на обединяването на различните целеви групи и сектори и отдалечаването от индивидуално ориентираните дейности за институционализирано въздействие основано на проектите. Положихме усилия да предоставим на оценителите достатъчно подробности и насоки, за да могат да се чувстват достатъчно удобно да изпълняват задачите си и да съдействат в процеса на постигане на основната цел на всички Национални агенции, управляващи програма „Еразъм +“ – да повишат цялостното качество на проектните предложения и резултатите от проектите.

Обученията бяха насочени към няколко ключови елементи, като например: Подробно и изчерпателно обяснение на приоритетите, целите и съдържанието на новата програма „Еразъм +“; Подробно обяснение за всяка Ключова дейност; Представяне на Ръководството за експерти; Специално внимание бе отделено на оценката на бюджетите на подадените заявления и принципа на разходите за единичните разходи; Използването на ОЕЕТ; Оценка на пробни заявления.

По време на обучителните събитията, нашата цел беше да се предоставят подробни насоки на външните експерти, за да се намали до минимум броят на случаите, в които има огромни несъответствия между точките на оценителите и за да се гарантира, че обратната връзка предоставена на кандидатите наистина ще повиши в действителност качество на техните следващи проектни предложения. В тази връзка, Националната агенция високо оценява разработеното Ръководство за експерти.

Успоредно с това, Националната агенция признава решаващата роля на наставниците на външните оценители за осигуряването на висококачествен процес на оценяване, за повишаването на цялостното качество на предложенията и по-специално за постигането на целите на Програмата. Това е причината, поради която Българската национална агенция ще продължи да се стреми да подобрява работата на ключовите експерти, които действат като наставници.

○ **Онлайн езикова подкрепа**

Ако е приложимо за вашата Националната агенция, моля предоставете общо описание по отношение на това, как беше осъществен процеса на **разпределяне на лицензите за OLS** от вашата Националната агенция към бенефициентите на проектите за мобилност. Моля също така да подчертаете, всички **административни и IT предизвикателства, проблеми или забавяния**, с които се сблъска вашата Национална агенция в тази област, включително и предложения за бъдещи подобрения. Ако е приложимо, моля също така да подчертаете предприетите действия, предприети за намаляване или справяне с трудностите.

КД1 ВО (103) - Основните технически проблеми с OLS бяха свързани с процеса на разпределяне на лицензите към бенефициентите и участниците по програма „Еразъм +“.

Националната агенция и бенефициентите оценят публикуването на „Често задавани въпроси“ и други насоки за OLS. Основните пречки за ниския процент на разпределените лицензи за курсове са добрата езикова подготовка на учениците от една страна, а от друга - ниската мотивация на участниците.

По отношение на КД1 ПОО (КД102), към настоящият момента не съществуват организационно-бенефициенти, които са допустими да използват платформата за Онлайн езикова подкрепа, тъй като повечето от финансираните проекти предлагат мобилности с продължителност до 2

седмици, с много малко изключения стигащи до или надвишаващи 3 седмици, като по този начин не достигат необходимата граница за продължителността.

- **Споразумения за отпускане на безвъзмездни средства и предварително финансиране**

Ако е приложимо, моля предоставете информация за:

1. основните **административни и ИТ предизвикателства, проблеми или забавяния**, с които се сблъска вашата Национална агенция при издаването/подписването на Споразумения за отпускане на безвъзмездни средства с бенефициентите и изплащането на първите траншовете. Ако е приложимо, моля също така да подчертаете предприетите действията, предприети за намаляване или справяне с трудностите.

Появиха се два основни проблема по време на селекционната процедура и подготовката на Споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства по КД107. Първият от тях беше свързан с партидата за операциите EPlusLink – КД107 – Селекционен процес. Имаше разлика във версията на преработения бюджет, като всички наши проекти с ENI Русия бяха отхвърлени поради липса на средства. Поради тези причини не можахме да изтеглим информацията за списъка с класирането на селектираните проекти.

Вторият беше свързан с анексите на договорите по КД107. Отчетите в EPlusLink не генерираха информация и Националната агенция не можа да подготви приложенията. Имаше проблем с обединяването на файлове за приложенията.

Проблемите бяха докладвани чрез ИМТ. Приложенията бяха приготвени ръчно един по един, което беше дълго и отнемащо много време процедура. Това доведе до цялостно забавяне в подготовката и подписването на Споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства с бенефициентите.

2. Възможни **области за подобрене** идентифицирани от вашата Национална агенция с оглед на Поканата за представяне на проектни предложения за 2016 г.

Не е необходимо да се въвежда описателна информация, която е част от приложенията на формуляра за кандидатстване, например ПРИЛОЖЕНИЕ I - Описание на проекта. Тази част от информацията от заявлението не подлежи на коригиране след качествената оценка. Това означава, че информацията от формуляра за кандидатстване трябва да бъде преписана в анекса, без никакви промени и допълнително описание.

Националната агенция разчита на информацията от отчетите в EPlusLink, ВО и другите ИТ системи, така че е много важно тази информация да бъде вярна. Ако има грешка или несъответствие, то тя може да причини грешки в Споразумения за отпускане на безвъзмездни средства.

- **Управление на жизнения цикъл на проекта**

Ако е приложимо, моля предоставете информация за:

1. основните **административни и ИТ предизвикателства, проблеми или забавяния**, с които се сблъска вашата Национална агенция при управлението на жизнения цикъл на селектираните проекти (например във връзка с анулирането на проекти, изменения, промени в състава на партньорствата/консорциумите, и т.н.). Ако е

приложимо, моля да подчертаете причините за забавянето при изпълнението тези задачи.

В някои от дейностите (т.е. КД105) забелязваме голям брой промени в проектите поискани от бенефициентите (промяна на датите на дейността, смяна/заместване на една или повече партньорски организации, анулиране на участието на отделни участници или цели групи и т.н.). Отчасти промените са предизвикани от ниския размер на финансиране на разходите за пътуването, което Програмата предоставя на бенефициентите, разположени в отдалечени страни/райони, в които не са налични нискотарифни полети или друг вид международен транспорт. Когато тези промени са били обосновани, те са били приети от Националната агенция, което изисква подготовка на изменения на Споразумението за отпускане на безвъзмездни средства - дейност, която отнема много време.

В други дейности (т.е. КД101) - случаите на терористични атаки и други събития в някои страни, предизвикващи нестабилност при осигуряването на безопасността на участниците бяха причината за много организатори на курсове да отменят планираните дейности, което веднага се отрази на одобрените проекти: част от участниците трябваше да отложат изпълнението на дейностите, и/или да променят градът/държавата на техните проектни дейности, или дори да се откаже от целият проект.

2. Възможни **области за подобрене** идентифицирани от вашата Национална агенция с оглед на Поканата за представяне на проектни предложения за 2016 г.

Ще продължим да спазваме крайните срокове, посочени в Календара за използването на средствата за безвъзмездна помощ, което позволява на кандидатите както да имат навреме селекционните резултатите и техните Споразумения за отпускане на безвъзмездни средства (съответно финансовата подкрепа), така и да планират по-добре изпълнението на проектните дейности.

Ще поставим силен акцент върху постоянните контакти с бенефициентите и върху обученията - не само в началото на изпълнението на проекта, но и по време на цялата продължителност на проекта. Нашата Национална агенция успешно въведе използването на уебинари за консултации с потенциалните кандидати - практика, която също така ще бъде използвана при работата с бенефициентите.

○ **Окончателни отчети и балансови плащания/възстановявания**

Моля предоставете информация за:

1. основните **административни и ИТ предизвикателства, проблеми или забавяния**, с които се сблъска вашата Национална агенция при извършването на оценката на окончателните отчети на бенефициентите и извършването окончателни плащания/възстановяване. Ако е приложимо, моля също така да подчертаете предприетите действията, предприети за намаляване или справяне с трудностите.

Основното предизвикателство, пред което бяхме изправени по време на оценяването на окончателните отчети е главно административно и е във връзка с натовареността на служителите оценяващи подадените документи. Има периоди с подчертана по-висока активност на отчитане повишаващи броя на висящите оценки, което понякога може да доведе до забавяния. Друго

предизвикателство е представено от IT аспекта на отчитането, което в допълнение към постоянното актуализиране/преразглеждане на множеството участващи IT инструменти, както и добавянето на нови инструменти се доказва, като малко трудно за бенефициентите. Националната агенция продължава усилията си да разпределя равномерно натоварването, както за да се справи с риска от закъснения, така и за да предостави актуална информация и съвети на бенефициентите, които изпитват затруднения с процеса на отчитане.

За съжаление не съществуват насоки за MT+, които са специфични за даден сектор, което затруднява бенефициентите да разберат как да използват системата, както и грешките в информацията, подадена чрез отчетите. Това често води до необходимостта да се отхвърли отчет и да се поиска от бенефициентата да го коригира и отново да го подаде.

Националната агенция разработи презентации и насоки със скрийншотовете обясняващи как да се подготви и да се подаде окончателен отчет с цел да се улесни използването на MT+ и процеса на отчитане. Имаме положителна обратна връзка от страна на бенефициентите за тази практика, като ще продължим нейното бъдещо развитие през 2016 г.

2. Основни **положителни аспекти**, както и **области за бъдещи подобрения** в начина по който Националната агенция организира **процес на извършване на качествена оценка на окончателните отчети**, както и неговото захранване с дейностите по разпространението и използването на резултатите от проектите.

Основният положителен аспект в процеса на качествена оценка на окончателните доклади е опростяването, доведено от новите правила на Програмата. Много е приветсвано въвеждането на нови и взаимосвързани IT инструменти, които да улесняват процеса, въпреки това има твърде много трудности при използването им, тъй като са в непрекъснато състояние на усъвършенстване, което от своя страна води до трудности и спънки, както за Националната агенция, така и за нейните бенефициенти на проекти.

Като наблюдение, раздела от окончателните отчети за разпространението и използването на резултатите от проектите продължи да бъде малко пренебрегвана част от бенефициентите по проектите причинявайки затруднения при измерването на действителната степен на въздействие от изпълнението на приключилите проектни дейности. В тази връзка, Националната агенция постоянно предоставя насоки на своите бенефициенти както по отношение на значението на този раздел, така и по отношение на необходимостта от адекватна информация за степента на изпълнение.

○ Проверки на бенефициенти

Моля предоставете информация за **основните констатации от проверките на бенефициентите**, извършени през годината. Моля, посочете всички **проверки на бенефициенти, които не можах да бъдат реализирани** както бяха първоначално планирани (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха извършени. Моля, също така да докладвате за всяко ограничение и предизвикателство да получите **разумна увереност относно допустимостта на дейностите**, извършвани от бенефициентите.

През изминалата година, въз основа на окончателните отчети на бенефициентите и произтичащите от тях проверки от офиса и на място, повечето от приключилите проекти успяха

да постигнат всички цели, определени в техните заявления. Наблюдаваното ниво на ниско постигане на целите е незначително и ако съществуваха някакви несъответствия, то те бяха ограничени само до някои от изпълнените проекти през цялата 2015 г. Към настоящият момент, Националната агенция изпълнява на 100% проверките от офиса на всички получени междинни/окончателни отчети, като всички от тях са били надлежно анализирани в определения времеви график. Нямаше никакви пречки или предизвикателства при получаването на разумна увереност относно допустимостта на изпълнените дейности от бенефициентите.

През 2015 г. Националната агенция реализира проверки на място по време на изпълнението на проектите, проверки на място след приключването на проектите и системни проверки на повтарящите се бенефициентите в съответствие с минималните проценти и минималният брой, определени за децентрализираните дейности в Приложение III-С на Ръководството за Националните агенции. Въз основа на тези минимални изисквания, отделът е изготвил Годишен оперативен план, одобрен от Ръководството на Националната агенция.

Резултатите от проверките като цяло показват добро ниво на управление на проектите и спазване на нормативната уредба.

Констатациите от проверките не са свързани с финансов ефект и възстановявания от бенефициентите. Има един случай, при който организацията не беше наясно с финансовите правила за банковите комисионни при прехвърлянето на сумите към бенефициентите. Поради този факт, организацията е възстановила събраните банков комисионни от крайните участници на Националната агенция.

Не съществуват никакви ограничения в осъществяването на проверките и получаването на разумна увереност относно допустимостта на дейностите.

2. Съответствие на Националната агенция

○ **Качество на системата за управление на Националната агенция**

Моля докладвайте накратко за:

1. Основни промени в **работните договорености и процедури на Националната агенция**. Следвала ли е Националната агенция работните договорености и вътрешните работни процедури, определени в Работната програма, за да се осигури правилното планиране и управление на дейностите или дали някои основни промени в тези договорености и процедури са били смятани за необходими. Ако са били направени промени, моля обяснете причините и въздействието им.

Националната агенция продължава да полага всички усилия, за да гарантира, че изпълнява всички изисквания за добро управление на средствата от ЕС, прозрачност и липса на дискриминация, защита на интересите на ЕС, както и на всички други управленски и оперативни дейности, които изпълнява. Налице са всички необходими процедури и правила за планиране и управление на дейности.

През 2015 г. не бяха въведени значителни промени в работните договорености и процедури. Въпреки това бяха актуализирани много вътрешни процедури, включително:

- Процедурата за селектиране на проектни предложения и сключване на договори с бенефициентите;
- Процедурата за мониторинг и подпомагане на бенефициентите;
- Процедурата за администриране на жалби;
- Процедурата за администриране на нередности;
- Процедурата за валоризация;
- Процедурата за селектиране и обучение на външни оценители.

2. Основните създадени или изпълнени дейности, мерки и процедури, с цел да се гарантира **съгласувано и интегрирано управление на Програмата** (включително дейности/мерки/процедури за сътрудничество с другите Национални агенции в страната, ако програма „Еразъм +” се изпълнява от повече от една Национална агенция в страната).

Бяха прегледани и оптимизирани процедурите за вътрешна организация на възлагането на обществени поръчки, документооборот и архивирането на документи. Бяха извършени одити на човешките ресурси, както и анализ на информационната инфраструктура за подобряването на вземането на решения при по-нататъшно оптимизиране на работната среда.

Дейността на Националната агенция е обект на постоянни проверки и одити, извършвани от различни органи и институции - Министерство на образованието и науката, Сметната палата, Агенцията за държавна финансова инспекция, външни сертифицирани фирми, Независимият

одитен орган – Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз”, Инспекция по труда, и т.н.

Българската национална агенция работи в тясно сътрудничество с Министерството на младежта и спорта, тъй като то е ключов участник при изпълнението на политиката за младежта.

3. **Основни организационни промени.** Моля също така да докладвате за основните преобразувания, значителни нива на текучество на персонала, значителен недостиг на персонал, голям брой свободни работни места и др.

През 2015 г. Националната агенция е следвала четири основни процедури, позволяващи изпълнението на цялостен план за организационна промяна, която включва следните процеси:

- Анализ и мониторинг на текущото състояние на процеса на управление на човешките ресурси;
- Стратегическо планиране на основните дейности, възможностите и компетенциите на ръководството и служителите, необходими за развитието на човешките ресурси в организационната структура;
- Преразглеждане и подготовката на законодателни и нормативни механизми за подобряването на управлението на човешките ресурси.

През отчетния период беше избран нов изпълнителен директор, но тази промяна не предизвика никакви сериозни затруднения в работната среда. Вместо това, промяната на изпълнителния директор повиши капацитета на администрацията, подобри вътрешните процедури за възлагане на обществени поръчки и селектиране на проектни предложения от гледна точка на прозрачността, отзивчивостта, ефикасността и ефективността. Преобладаваща е положителната обратна връзка както в обратната връзка от външните клиенти, така и от медиите.

Беше създаден нов отдел в рамките на специализираната администрация за координирането на Дейностите за транснационалното сътрудничество, обученията и за Eurodesk дейностите.

Моля също така да докладвате за това дали:

4. **системата за управление на риска**, въведена от Националната агенция беше ефективна (положителни точки и области за подобрене)
5. определяните **смекчаващи действия** бяха ефективни и добре насочени към идентифицираните рискове
6. **последващите действия по отношение на предполагаемите и потвърдените случаи на измами** бяха ефективни (положителни точки и области за подобрене)

Ефективността на процеса на управление на риска е предмет на постоянен мониторинг както от Ръководството на Националната агенция, така и от отговорните експерти. На оперативното ниво има работна група от експерти, които редовно и непрекъснато наблюдават процеса на управление на риска на всеки етап и периодично докладват за идентифицираните рискове и за смекчаващите действия, които са били предприетите/които трябва да бъдат предприети.

Системата за управление на риска постоянно се актуализира, поради препоръките от одитните доклади. Тя е интегрирана в рамките на дейностите за проверки на място, оценките на финансовия капацитет, а процедурата за кандидатстване осигурява по-добро ангажиране с принципите на доброто управление чрез предоставянето на повече предварителни декларации за увереност от кандидатите.

Предполагаемите и потвърдените случаи на измами са надлежно докладвани пред съответните органи прилагащи националното законодателство, като например Икономическа полиция. Освен това, Националната агенция се обслужва от адвокат по наказателни дела и измами, предоставящ както експертна помощ в съответствие с приложимите национални правила, така и съдебни услуги.

2.1. Минимални изисквания

Моля, потвърдете, че Националната агенция беше в състояние да изпълни минималните изисквания, произтичащи от Ръководството за Националните агенции и Работната програма на Националната агенция. Моля гарантирайте съгласуваност между настоящия раздел и всички други части на Годишния отчет на Националната агенция за 2015 г., най-вече с финансовите отчети и отчетите за първичните проверки.

1– Проверки и контрол върху процедурата за отпускане на безвъзмездни средства; (референтен раздел 3.7 от Ръководството за Националните агенции);

Да

2– Проверки на бенефициерите на безвъзмездни средства; (референтен раздел 3.11 от Ръководството за Националните агенции);

Да

3– Контрол върху възстановяванията; (референтен раздел 3.12 от Ръководството за Националните агенции);

Да

4– Последващи действие относно случаите на нередности и измама; (референтен раздел 3.14 от Ръководството за Националните агенции);

Да

5 – Мониторинг и подпомагане на бенефициентите; (референтен раздел 3.13 от Ръководството за Националните агенции);

Да

6 – Разделение на задълженията; (референтен раздел 2.3.2 от Ръководството за Националните агенции);

Да

7 – Управление на касовите средства (референтен раздел 4.3.2 от Ръководството за Националните агенции);

7.1) В този отчет посочени ли са всички банкови сметки [от тук нататък наречани "банкови сметки на Националната агенция"], в които средствата от ЕС за децентрализираните дейности - както за текущата програма, така и предшестващите програми – в които са били държани в рамките на 2015 г.? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.2) Националната агенция ли е (или нейната организация-домакин) официалния титуляр на банковата сметка за всички изброени банковите сметки на Националната агенция? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.3) Поставени ли са всички средства по програма „Еразъм +” в една единствена банкова сметка, която не се използва за никакви други средства? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.4) Извършени ли са всички плащания към бенефициентите от основната банкова сметка, която се използва за средствата по програмата „Еразъм +” и изплатени ли са всички възстановявания от бенефициентите на безвъзмездни средства в тази основна банкова сметка или в една от основните банкови сметки, които са използвани за средствата по децентрализираните дейности на средства по програмите „Учене през целия живот”/”Младежта в действие”? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.5) Извършени ли са по банков път всички плащания/възстановяване към/от бенефициентите на безвъзмездни средства? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.6) Националната агенция поставя ли временно неизползваните средства на спестовни и/или срочни депозитни сметки в съответствие с най-изгодните условия на пазара? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Не

7.7) В Евро ли са всички ли използвани спестовни сметки (и (срочни) депозитни сметки)? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.8) Всички ли банкови сметки на Националната агенция носят лихви? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.9) Всички ли лихви, генерирани от предварително финансиране на ЕС са декларирани в брутен размер (т.е. общата сума на получените лихвите преди приспадането на всички банкови такси или данъци)? Ако не, моля обяснете.

Да

7.10) В случай, че са били събирани банкови такси и/или данъци са събрани от банковите сметки на Националната агенция, тези такси/данъци били ли са платени от оперативния бюджет на Националната агенция? Ако не, моля обяснете.

Да

7.11) Използвала ли е Националната агенция преходна сметка? Ако е така, обяснета как е била използвана.

Не

7.12) Прави ли Националната агенция поне веднъж месечно съвместяване между банковите баланси от банкови извлечения и счетоводните записи на Националната агенция? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.13) Прави ли Националната агенция поне веднъж месечно съвместяване между счетоводните си записи и EPlusLink? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

7.14) Всички ли банкови преводи извършени от Националната агенция към бенефициентите на безвъзмездни средства или към други сметки на Националната агенция са от изброените в този отчет банкови сметки на Националната агенция? Ако не, моля обяснете/обосновете.

Да

8– Правила за възлагане на обществени поръчки; (референтен раздел 4.4 от Ръководството за Националните агенции);

Да

9 – Спазване на насоките по отношение на финансовото управление; (референтен раздел 4.3

от Ръководството за Националните агенции);

Да

10 – Използване на IT инструментите в съответствие с изискването на Комисията; (референтен раздел 4.5 от Ръководството за Националните агенции);

Да

11 – Бяха ли изпълнени всичките минимално задължителни дейности в областта на "Комуникацията, информирането, разпространението и използването на резултатите от Програмата" и "Мониторинг и подпомагане на бенефициентите по Програмата"? (референтни раздели II.1.2 и II.2.2 от Спецификациите към Работната програма на Националната агенция за 2015 г.).

Да

12 – Бяха ли организирани дейностите за Цикъла на обучение по ЕДС в пълно съответствие с разпоредбите на Ръководството за Националните агенции (референтен раздел 5.2 от Ръководството за Националните агенции)?

Да

В случай на негативни отговори, моля обяснете причините:

Съгласно 7.6), Българската национална агенция има само една единствена текуща банкова сметка за безвъзмездна помощ (Министерство на финансите не ни даде разрешение за отваряне на депозитна сметка), но правилата и условията по отношение на лихвите са същите като тези на депозитните сметки.

ЧАСТ III - МРЕЖИ

1. ECVET

Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете **преглед на всички реализирани дейности** от националния ECVET през 2015 година.

Националният екип на ECVET за 2015 г. се състоеше от 11 експерти, представляващи различни групи заинтересовани страни и сектори в ПОО - Министерството на образованието и науката, Националната агенция за професионално образование и обучение (Национално ECVET звено за контакт), Университети, Младежки организации, Професионални училища, Организации на работодатели, сектори на човешките ресурси и на НПО.

В тясно сътрудничество Националната агенция координираше, наблюдаваше и подпомагаше работата на експертите на месечна база. Следвайки Работната програма на Националната агенция за 2015 г., Националната агенция разпределяше месечни задачи на всеки експерт и наблюдаваше изпълнението на задачите чрез интензивна он-лайн комуникация, телефонна комуникация и срещи лице в лице. Приключените задачи бяха надлежно отчетени на координатора от Националната агенция на базата на месечни отчети за изпълнението.

Общата цел на националния екип на ECVET експерти беше да подпомогне работата на националните органи (Министерството на образованието и науката и Националната агенция за професионално образование и обучение) за плавното въвеждане и прилагане на ECVET в България. За целта Националната агенция определи две основни цели, които трябва да бъдат постигнати:

- Прилагане на насоките за действие на Европейския парламент и на Препоръката на Съвета относно създаването на ECVET;
- Популяризиране на развитието и използването на ECVET като част от подхода за учене през целия живот, който е елемент от Европа 2020 - стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Следвайки препоръката на Европейския парламент и на Съвета към държавите членки за популяризиране и насоки относно използването на ECVET и за създаването на необходимите условия за въвеждане и постепенно прилагане на ECVET в националните системи за ПОО, работата на Националния екип от ECVET експерти беше основно фокусирана върху информационни дейности и дейности за предоставяне на насоки подпомагащи ангажиментите на Националното ECVET звено за контакт при въвеждането на ECVET в България. Подпомагането на ECVET NCP беше генерирано в три основни линии - ECVET за мобилност, ECVET за учене през целия живот и ECVET в изпълнението на проекти. По отношение на първите две линии, екипът активно организираше Национални ECVET събития, консултираше и съветваше при поискване, презентираше на място по време на посещения и събития, оформяше резултатите от обучението, съвместно с ECVET NCP, изготвяше рекламни материали, участваше в международни обучения и семинари и т.н. По отношение на третата линия, Националната агенция интензивно информираше, консултиранеше и презентираше по време на обученията и семинарите на Агенцията за външните оценители, потенциалните кандидати по Програмата и бенефициентите по програма „Еразъм +” по отношение на използването на ECVET системата в изпълнението на проектните дейности. Националната агенция организира два семинара с националните ECVET експерти, за да създаде план и за да наблюдава всички дейности през годината.

През месец април 2015 г., Националната агенция проведе два семинара по отношение на мобилността с основни целеви групи - професионалните училища и доставчиците на ПОО, с цел подобряване на уменията и знанията на целевите групи. През месец октомври, Националната агенция организира семинар "ECVET отговаря на ECTS", чиято цел беше да се разпространява процеса на правене на политика през пропускливостта на LO между системите на ПОО и Висшето образование. След този семинар, през месец ноември Националната агенция проведе "Обучение на социалните партньори", с основни целеви групи Националните органи, социалните партньори и доставчиците на ПОО, както и "Подпомагане за осигуряването на качество при националното прилагане на ECVET" (семинар ECVET-EQF-EQUAVET), насочен към Националните органи и Национални звена за контакт за EQF, EQUAVET, ECVET и заинтересованите страни в областта на ПОО. Беше организиран семинар за осигуряване на качеството "ECVET и осигуряване на качеството в ПОО през очите на посредниците на пазара на труда".

С цел да се популяризира и да се повиши информираността за ECVET, през 2015 г. Националната агенция състави книжка насочена към общността на ПОО; организира медийна кампания; поддържаше Facebook страница на екипа на ECVET за да се повиши сътрудничеството и обмена на информация; участваше както в обучения на външни оценители на Националната агенция по теми свързани с ПОО, така и във валоризационни събития през годината.

ECVET експертите участваха през месец май и месец декември 2015 г. в свързани събития за Международна партньорска обучителна дейност; в Семинар за партньорско обучение по ECVET в Хърватия през месец октомври и в Годишния ECVET форум, който се проведе в Барселона, през месец ноември 2015 г.

Моля, посочете всички **дейности, които не можах да бъдат реализирани както бяха първоначално планирани** (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

През 2015 г. бяха изпълнени всички планирани дейности и събития. Националната агенция следваше принципа за взаимодействието и взаимодопълняемостта между Европейските инструменти за прозрачност на квалификациите и тези, подкрепяни от програма „Еразъм +“ като например Europass, Euroguidance, Eurodesk и т.н.

2. Eurodesk

1. Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете **преглед на всички реализирани дейности** от националния Eurodesk през 2015 година.

Eurodesk е една от най-важните информационни мрежи, предоставящи на българските младежи и младежки организации подходяща Европейска информация в областта на младежката политика, младежките програми, младежката мобилност, младежките субсидии, правата на младите хора, младежката заетост, младежкото доброволчество, гражданското общество и т.н. През 2015 г. Eurodesk България предоставяше подходяща информация с национални и Европейски аспекти за две целеви групи – на младите хора и на тези, които работят с тях. Предоставената информация обхваща широк кръг от теми, като например информация за финансиране на младежки дейности със съответните контакти и други ресурси (документация,

видео клипове, обучителни ресурси и т.н.), както и информация за институциите на ЕС, дейностите, ключовите събития и тържествата, конкурсите, политиките, приоритетите и т.н.

През този период, младите хора в България показаха интерес към едновременно 'научи, спечели и живеи'. Най-практичната за тях информация се оказа, че беше информацията за актуалните програми (субсидии, стипендии, стажове) и за възможностите за подобряване на уменията за по-добра реализация на пазара на труда. С оглед на настоящата икономическа ситуация, нашият национален приоритет плътно следваше европейският за борбата с младежката безработица. В тази връзка, една от основните цели на Eurodesk България за 2015 г. беше да се използва информацията от Eurodesk като мощен инструмент срещу младежката безработицата чрез предоставяне на информация за обучение, образование, мобилност и други възможности; предоставяне на друга обща младежка информация с цел подпомагането на младите хора, които трябва да вземат решения чрез предоставянето на достъп до необходимата информация относно техните възможности, услуги и програми, които са на разположение; предоставяне на насоки за младите хора и подпомагането им да оценят и да разгледат информацията и да вземат свои собствени добре информирани решения.

През 2015 г. усилията на Българската мрежа Eurodesk бяха насочени към осигуряването на равен достъп до всички източници на младежка информация; популяризирането на обновения ЕМП; популяризирането на програма „Еразъм +“; включването на младите хора в неравностойно положение; обмена на добри практики в областта на младежката информация; създаването на отношения и сътрудничество с други Европейски мрежи и т.н.

След сериозен анализ на качеството на работата на всички мултиплейъри и поради липса на достатъчно дейности за някои от тях, Българската национална агенция преустанови достъпа и анулира споразуменията на 20 от общия брой от 30 мултиплейъри. Беше направена и публикувана нова Покана на интернет страницата на Националната агенция, като бяха селектирани/склучени договори с 18 нови мултиплейъри. По този начин, към края на 2015 г., имаше 28 Eurodesk мултиплейъри в България. В тази връзка, беше осигурено обучение за новите участници.

Много от Eurodesk 'relays' са бивши членове на съществуващата национална мрежа от Младежки информационни и консултантски центрове (МИКЦ), управлявана от Министерството на младежта и спорта. МИКЦ-овете имат сходни цели, мисия и целева група (млади хора на възраст 15-29 години) с тези на Eurodesk. В допълнение, МИКЦ-овете са равномерно разпределени и обхващат територията на цялата страна (има по един във всеки областен град). Този факт улесни сътрудничеството между двата органа и направи безпроблемен информационния поток дори сред МИКЦ-овете, които не са официални Eurodesk 'relays'. Поради тази причина сътрудничеството между Eurodesk България и МИКЦ-овете беше едно от най-важните условия за осигуряването на оптимална информация за свързаните европейските младежки дейности в спецификата на националния контекст. Българската национална агенция определя това сътрудничество като едно от основните предимства и има удоволствието да съобщи за доброто партньорство с мрежата на МИКЦ-овете, което продължава и през 2015 г.

Като цяло, младежка информация на национално ниво беше интензивна с много динамичен поток, който в някои случаи предизвишваше трудности при следването му. В допълнение, недостатъчната координация между националните институции добави към това предизвикателство, информация, която беше разпространявана по твърде много различни структури. Например, подходяща информация беше публикувана на интернет страниците на различни министерства; институции, отговорни за управлението на различни Европейски програми; Агенцията по заетостта; Училища, Университети и техните подструктури като

библиотеки и кариерни центрове и т.н. Поради тази причина, за да се направи полезна постъпващата информация, основен приоритет на Българската национална агенция беше да я класифицира и да я направи лесно управляема и лесна за употреба.

За да изпълни планираните дейности, в допълнение към разпространението на съответната информация, Националната агенция организира 4 кампании с 15 събития, плюс 6 съвместни събития в сътрудничество със заинтересованите неправителствени организации.

От работния план, бяха изпълнени следните кампании:

1. Европейска кампания "Европейска седмица на младежта", в която Българската национална агенция в сътрудничество с четири мултиплейъра и две неправителствени организации организира събития в шест различни града на България с продължителност от две седмици, 27 април-10 май 2015 г., като например флашмоб, игри на открито, информационни щандове в университети, институции, паркове.

2. Националната агенция организира информационна кампания с две информационни събития - в Стара Загора и в Благоевград

3. Националната агенция отпразнува 25 години Eurodesk чрез кампанията "Време е да продължим", на която участваха шест мултиплейъра и организираха различни инициативи в 6 града като например флашмоб, планински поход за студенти, велосипедни обиколки и др. ;

4. За втора поредна година бяхме част от кампанията "Седмица на физическата активност", насочена към осигуряване на разнообразие от полезна информация по време на организирането на здравословни дейности на открито;

В допълнение към тези кампании, бяха реализирани 6 съвместни събития в сътрудничество с мултиплейъри и НПО-та:

1. Форум "Ключ" през месец април - форума насърчаваше отвореното споделяне и популяризираше механизмите за реализиране на социални каузи. По време на тазгодишното издание, форумът успешно предостави информация за програмите на ЕС в областта на образованието, младежката мобилност, възможностите за работа, свободното време, правата на човека и Европейските младежки политики.

2. "Денят на Европа" през месец май - събитие на открито, предлагащо информационни гишета и концерт в парк в София.

3. Семинар "Структурният диалог в Българските институции" - в сътрудничество с Националния младежки форум относно темата за Структурния диалог за младите хора. Представители на Националната агенция като администратор на проекти по КДЗ представиха възможностите на КДЗ.

4. Семинар "Младежки права и застъпничество за младежки каузи" - тази инициатива популяризираше значението на младежкото мнение в процеса на вземане на решения на местно, национално и международно ниво. Бяха представени добри практики и бяха предоставени насоки за повишаване на организационния капацитет и независимостта, гарантиращи развитието на активното гражданство и демократичните принципи. Беше представено и използването на Eurodesks.

5. Обучителен курс "Наставническа чанта" през месец ноември - инициативата имаше за цел запознаването на младежките обучители, учителите, новаторите и наставниците в младежки организации с номинацията на град Варна за "Европейска младежка столица" (EYS) през 2017 г. По време на събитие популяризирахме т.нар "Наставническа чанта" чрез обучителни материали насочени към повишаване на информираността за значението на EYS 2017 г. за младите хора. Осигуряване на основните коучинг единици беше предоставено на участниците, както и на експертите от Националната агенция.

б. Обучителен курс "Утре и след това" - темата на инициативата беше борбата срещу младежката безработица. Беше направена презентация на Eurodesk като алтернативен фактор в тази борба предоставящ информация за възможностите за обучение, работа и мобилност.

За да гарантира качеството на администрирането на Eurodesk, служителите на Националната агенция, отговорни за неговото изпълнение взеха участие в две срещи на мрежата, една през пролетта и една през есента. В допълнение, съответните служители на Националната агенция участваха в две обучения, организирани от EBL в Брюксел. Изпратихме един представител на обучението за мултиплейъри, организирано от Испанската национална агенция.

Като допълнение към Работната програма и в резултат от посещенията на срещите на Eurodesk мрежата, Българският Eurodesk реши да се включи в новата он-лайн платформа на Eurodesk - "LastMinuteOffer" (LMO), като за тази цел бяха въведени финансови процедури.

2. Моля, посочете всички **дейности, които не можах да бъдат реализирани както бяха първоначално планирани** (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

Българската национална агенция се сблъска с трудности при отпразнуването на Международния ден на младежта на 12-ти август. Осъзнахме, че по време на този период на годината би било предизвикателство да осъществим събитие, от което се очаква да събере много млади хора. Ето защо, заменихме това събитие с инициативата "Денят на Европа", отбелязван на 9 май, която намираме за много успешна. Там използвахме тази платформа за да осигурим възможност за популяризиране на програма „Еразъм +” и Eurodesk на всички участници.

Националната агенция организира Facebook кампания за да популяризира Международния ден на младежта на 12-ти август.

3. Ресурсни центрове САЛТО

1. Ако е приложимо за Националната агенция, моля предоставете **преглед на всички реализирани дейности** от РЦ САЛТО домакишван от Националната агенция през 2015 година.

Свободен текст (максимум 3 страници)

2. Моля, посочете всички **дейности, които не можах да бъдат реализирани както бяха първоначално планирани** (в Годишната работна програма на Националната агенция) и обяснете защо не бяха осъществени.

Свободен текст (максимум 1 страница)

ЧАСТ IV (ДА БЪДЕ ПРИКАЧЕНА В LIFECARD)

1. Годишна декларация за управлението

2. Статистически приложения

S.2.1	E+ Обща статистика (EP013)
S.2.2	КД1 Подробни дейности – присъдени и сключени договори (EP014)
S.2.3	КД1 Подробни дейности – реализирани (EPxxx)
S.2.4	КД2 Подробни дейности (EPxxx)
S.2.5	Международно висше образование (EPxxx)

3. Финансови приложения

F.3.1	2014 Финансово резюме, финансови отчети по области и финансови отчети по дейности (EP012)
F.3.2	2015 Финансово резюме, финансови отчети по области и финансови отчети по дейности (EP012)
F.3.3	Банкови сметки и отчет за лихвите
F.3.4	Отчет за възстановяванията
F.3.5	Отчет за случаи на измами (E+, LLP и YiA)
F.3.6	ECVET окончателна сметка/отчет на разходите – Ако е приложим
F.3.7	SALTO окончателна сметка/отчет на разходите – Ако е приложим
F.3.8	Eurodesk окончателна сметка/отчет на разходите – Ако е приложим
F.3.9	LLP 2011 Резюме на финансовите и договорните отчети – Ако е приложим
F.3.10	LLP 2011 отчет резюме за финансовото изпълнение – Ако е приложим
F.3.11	LLP 2011 TP – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.12	LLP 2011 LdV– финансов отчет – Ако е приложим
F.3.13	LLP 2011 GRU – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.14	LLP 2011 ER – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.15	LLP 2011 COM – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.16	LLP 2012 Резюме на финансовите и договорните отчети – Ако е приложим
F.3.17	LLP 2012 отчет резюме за финансовото изпълнение – Ако е приложим
F.3.18	LLP 2012 TP – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.19	LLP 2012 LdV– финансов отчет – Ако е приложим
F.3.20	LLP 2012 GRU – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.21	LLP 2012 ER – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.22	LLP 2012 COM – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.23	LLP 2013 Резюме на финансовите и договорните отчети – Ако е приложим
F.3.24	LLP 2013 отчет резюме за финансовото изпълнение – Ако е приложим
F.3.25	LLP 2013 TP – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.26	LLP 2013 LdV– финансов отчет – Ако е приложим
F.3.27	LLP 2013 GRU – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.28	LLP 2013 ER – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.29	LLP 2013 COM – финансов отчет – Ако е приложим
F.3.30	LLP отчет за неизпълнение възстановявания и освобождавания (B.3.1, B.3.2, B.3.3) – Ако е приложим
F.3.31	YiA 2011 финансови отчети B.2 – Ако е приложим
F.3.32	YiA 2012 финансови отчети B.2 – Ако е приложим

F.3.33	YiA 2012 финансови отчети В.2 с EPYW – Ако е приложим
F.3.34	YiA 2013 финансови отчети В.2 – Ако е приложим
F.3.35	YiA 2013 финансови отчети В.2 с EPYW – Ако е приложим
F.3.36	YiA отчет за неизпълнение възстановявания и освобождавания (В.3.1, В.3.2, В.3.3) – Ако е приложим

4. Приложения за първичните проверки

C.4.1	Отчет за първичните проверки по Програма „Еразъм +”
C.4.2	LLP 2011 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.3	LLP 2011 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.4	LLP 2012 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.5	LLP 2012 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.6	LLP 2013 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.7	LLP 2013 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.8	LLP Erasmus Проверки на системите – Ако е приложим
C.4.9	YiA 2011 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.10	YiA 2011 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.11	YiA 2012 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.12	YiA 2012 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.13	YiA 2013 Първични проверки С.1 отчет – Ако е приложим
C.4.14	YiA 2013 коментари към С.1 отчет – Ако е приложим

5. Дейности за транснационално сътрудничество

T.5.1	TCA – Списък с дейностите финансирани с бюджета за Училищното образование
T.5.2	TCA - Списък с дейностите финансирани с бюджета за Образованието за възрастни
T.5.3	TCA - Списък с дейностите финансирани с бюджета за Професионалното образование и обучение
T.5.4	TCA - Списък с дейностите финансирани с бюджета за Младежта